Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 157 (1157) ♦ Субота, 19 серпня 1995 року ♦ Ціна договірна

РОБОЧИЙ ВІДПОЧИНОК

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз, який перебуває на відпочинку у Криму, провів там ряд робочих зустрічей. Зокрема, 15 серпня відбулася його зустріч з Головою Верховної Ради Автономної Республіки Крим Євгеном Супруноком, під час якої було обговорене питання ситуації в регіоні, підготовки Конституції автономії, організації виборів до Верховної Ради України на півострові, завершення формування тут місцевих Рад народних депутатів.

17 серпня Олександр Мороз зустрівся з головою Ялтинської міської Ради Всеволодом Усачовим, керівництвом Ялтинського порту, ряду інших організацій. Розглянуто проблеми розбудови інфраструктури міста, його перспективи, варіанти заходів для перетворення Ялти в здравницю державного рівня, визнаний міжнародний курорт. Проаналізовано конкретні питання розвитку Ялтинського порту, відновлення його першорядного значення в міжнародних і внутрішніх пасажирських та вантажних перевезеннях.

Під час бесіди було висловлено пропозиції щодо вдосконалення організації місцевої влади, ефективності взаємодії Рад різного рівня, дієвості ряду законів України, особливостей формування місцевих бюджетів. Ці пропозиції та зауваження учасників розмови будуть надіслані Верховній Раді та Кабінету міністрів України.

«Йдемо до волі цугом, цугом», — то не просто вдала поетична метафора з нового вірша Івана Драча. То і, на жаль, своєрідний символ нашого державотворчого процесу. Бо хочемо (а чи справді хочемо?) зробити якнайліпше, а в натомість виходить, як завжди. З прикрими помилками, з відчутними втратами, яких можна було б і уникнути.

Що нам передусім заважає? Брак вивірених державницьких орієнтирів? Багатолітній обережно-підневільницький накип на наших душах? Зверхня недоброзичливість деяких наших сусідів, заражених імперським синдромом? Мабуть, усе потроху. Та найбільше — відсутність рішучих і далекоглядних політичних керманичів. З духом і розумом князя Володимира, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи... Які б не нарікали на тоталітарно-комуністичні пережитки, не бідкалися б з приводу несприятливих обставин, а могли б вивести наш народ з нинішньої економічної скрути, скріпити, зцементувати його державотворчою ідеєю, зробити з нього могутню, високоінтелектуальну націю, перед якою схилялася б уся Європа. Потрібна еліта, яка є серцевиною, знаменом, мотором будь-якої нації.

Її сучасній Україні якраз найбільше бракує. Та й звідки ця національна еліта могла взятися, якщо вона протягом століть ішла служити сильнішим, державним народам, а коли й пробувала заступатися за своїх обкрадених, підневільних співвітчизників, то всіляко цькувалася, переслідувалася владою, а то й тотально знищувалася.

Що потрібно для того, щоби українська національна еліта відродилася, зміцніла, щоби знову стала сильним керманичем і мудрим апостолом для свого народу? Про це «Голос України» і розпочинає розмову на своїх сторінках під рубрикою «Еліта, нація, держава».

Статтю академіка П. Кислого читайте на 10—11-й стор..

Президент відвідав «Штормове»

17 серпня Президент України Л.Кучма, який нині відпочиває у Криму, побував на платформі бурової установки родовища «Штормове». (Це далеко в морі, приблизно за 70 км від селища Чорноморського). Разом з Президентом України були міністр Кабінету міністрів України Валерій Пустовойтенко, голова ВР Криму Євген Супрунюк, прем'єр-міністр Автономної Республіки Крим Анатолій Франчук.

Пояснення давав генеральний директор державного виробничого підприємства «Чорноморнафтагаз» Микола Ільницький. Він сказав, що розвідку і подальшу експлуатацію цього родовища вестиме в перспективі очолюване ним підприємство разом з англійською фірмою «Джей Кей Ек». Допомогу в цьому подає і Європейський банк реконструкції і розвитку.

Л.Кучма розмовляв з українськими і англійськими спеціалістами, дав високу оцінку їхній роботі. Президент України зазначив:

— Має бути окрема програма щодо Чорноморського басейну. Не треба ті кошти, які в нас є, розпорошувати по всій Україні, бо найперспективніший район з точки зору нафти і газу — саме цей район. Незалежності України не може бути доти, доки не буде незалежності енергетики і насамперед енергоносіїв — нафти і газу.

Того самого дня Л.Кучма повернувся на свою кримську дачу.

Читайте в суботньому випуску

Удар по Києву, оточити Львів, розбомбити Ригу...

19 серпня 1991 року в Москві було створено так званий ГКЧП, члени якого зробили спробу державного перевороту.

(Читайте на 4-й стор.).

ДО ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО РАДИ ЄВРОПИ

За невідкладний розгляд питання про вступ України до Ради Європи висловився голова делегації Швейцарії у парламентській Асамблеї Ради Європи Жан П'єр Берже під час зустрічі у Берні з Надзвичайним і Повноважним Послом України у цій державі Олександром Сліпченком, повідомляє пресслужба МЗС України. Голова делегації підкреслив, що з погляду критеріїв для членства в Раді Європи, Україна є найбільш вірогідним кандидатом до прийому в членство Асамблеї вже під час її наступної вересневої сесії.

«Кожна країна, включаючи й мою власну, — зазначив Ж.П.Берже, має свої проблеми, в тому числі й у галузях, які регламентуються в рамках Ради Європи. Звичайно, чимало їх має й Україна, яка зовсім недавно стала на шлях глибоких демократичних перетворень. Послідовні дії у цьому напрямі великої європейської держави — України, її стабільна внутрішня ситуація і активна зовнішня діяльність дають достатні підстави для серйозного та сприятливого ставлення до її прагнення приєднатися до цієї авторитетної регіональної організації».

(Укрінформ).

Уряд пішов в атаку

з Саблуком і закликом «Дайош зерно!»

Останні кроки уряду щодо хлібозаготівлі нагадують готування до весілля, коли раптово з'ясовується, що наречена незабаром стане мамою. Кабінет Міністрів екстрено приймає постанову про заходи щодо завершення збиральних робіт, друкує звернення до працівників агропромислового комплексу, організовує широку пропаганду документів. Постанова ряхтить датами і строками: «розробити у тижневий термін механізм розрахунку», «виробити до 16 серпня... механізм ефективної кредитної підтримки», «у місячний термін», «до 20 серпня» тощо. Наче зерно, овочі, соняшник, буряки щойно передав зі свого ковчега запасливий Ной...

А водночас уряд, визначаючи, обіцяючи та зобов'язуючи, зауважує у зверненні: «На жаль, держава не має сьогодні вільних коштів, щоб одразу викупити необхідну кількість зерна». Отака атака — наголо!

Щоправда, в обох документах є обіцянки. Але ними так ситі селяни ще з кількох минулих років, що дуже неохоче діляться з державою збіжжям. Поки що у державні засіки надійшло п'ять мільйонів тонн зерна. А щоб ми не голодували, потрібно принаймні удвічі більше.

Агітувати за це учасників прес-конференції і розпочав віце-прем'єр-міністр Петро Саблук, на якого покладено контроль за виконанням постанови (а простою мовою — викачування зерна). Втім, він мало що міг додати як до постанови, так і звернення Кабінету Міністрів з цього приводу, а просто «відбивався» від настирних журналістів, які відразу запримітили«липу» в багатьох положеннях документів.

Ось хоча б про нестачу коштів. Невже про це не було відомо нікому раніше? На те віце-прем'єр-міністр якось розпливчато почав говорити про сезонність сільгоспвиробництва, про недосконалість банківської системи, про необхідність зберігати зерно на елеваторах (звідки його потім спробуй вирви), а також про можливу вигоду від цього селянам — а що як зерно в березні-квітні коштуватиме не 100, як тепер, а 200 доларів чи й більше.

А коли зайшла мова про ціни, які є ніби мінами уповільненої дії, сам Петро Саблук засумнівався, чи захочуть хлібовиробники здатися на умовляння уряду: гряде грошова реформа, отож, навчений цяцянками Кабміну, обережний хлібороб не дуже роззявлятиме рота, щоб сир не випав...

У ході розмови з'ясувалося, що не варто вірити написаному пером. Хтось із журналістів навів факт, що на місцях за зберігання зерна, зданого на елеватори, братимуть 25-30 відсотків його в рахунок оплати. Віцепрем'єр-міністр пояснив, що безплатно зберігатиметься зерно, яке господарства згодом продадуть державі, а за решту треба платити . У постанові про це сказано туманно.

Запитали Петра Саблука, чи є гарантія, що держава й цього року не обдурить хлібороба. На те була відповідь, що окрім постанови і звернення, є ще й людська порядність. На жаль, проявлялася ця чудова риса поки що однобоко — з боку селян.

Йшлося на прес-конференції про втрати, які через затягування строків, неорганізованість, недосконалу техніку становлять до десяти процентів; про доконечну потребу оновлення комбайнового парку та виробництво своїх збиральних машин; про швидше проведення земельної реформи, встановлення ціни на землю; про поліпшення роботи переробної галузі, підготовку до вирощування врожаю наступного року тощо.

А резюме розмови — треба агітувати селян продавати зерно, інакше неминучі складнощі із забезпеченням хлібом. Що ж, селянам не вперше ставлять таке завдання ще з часів продрозверстки. І вони, як правило, віддаються на умовляння і вимоги. Атака на них — триває. І слід сподіватися, перемога буде не за ними...

Микола ФЕДОРЕНКО.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Прес-служба Верховної Ради України повідомляє, що акредитація журналістів на четверту сесію Верховної Ради здійснюватиметься з 21 серпня по 4 вересня ц.р. включно.

Для акредитації треба подати в Прес-службу лист-клопотання засобу масової інформації та фотокартку розміром 3х4.

Адреса Прес-служби: м.Київ, вул.Садова, 3, кімната 526.

Телефон 293-43-82

Володимир КОРОЛЮК, «Голос України»

Росія як Росія

«Вікно в Європу»: від Петра І до Бориса Єльцина

Санкт-петербурзькі замальовки і розмови

Як відомо, у грудні відбудуться чергові вибори до Державної Думи РФ. І хоча засоби масової інформації уже сьогодні порівнюють шанси різних політичних партій і блоків, у Санкт-Петербурзі політичного напруження немає. Лише на Невському проспекті, одразу за «Гостиным двором», вітер полоще червоні прапори. Група людей похилого віку, в основному жінки, співає пісні «комуністичного» минулого. Їм підспівує з п'ятеро юнаків з комсомольськими значками на грудях. Пенсіонер тримає величезний плакат, на якому розписані ціни за часів «комуністів» і за часів «демократів». Поряд торгують різними виданнями ніноандреєвської компанії. Поблизу них кілька представників «Трудовой России» розповсюджують «газету духовної опозиції «Завтра». Відокремлено тримаються молоді люди в західній формі, на рукавах якої червоні пов'язки зі стилізованою свастикою. Ці торгують «продукцією» «Русского порядка». Ще далі — «соколи Жириновського» пропонують придбати одноіменну газету. Одне слово, ця ріденька шеренга поміщається між згаданою торговельною точкою і приміщенням колишньої міської Думи. Перехожі біля них не зупиняються. Зрідка декотрі заходять у розмову. Отак на головній артерії міста мирно співіснує «розвинений капіталізм» з «комуністичними» діями.

Жириновці не цікаві — про них написано й розказано чимало. А який «Русский порядок» хочуть навести хлопці в уніформі? Один із лідерів Національно-республіканської партії Росії петербуржець Юрій Бєляєв пропонує для цього депортувати з міста кримінальний елемент, посилити паспортний режим, вигнати перекупників — жителів Кавказу — з ринків. У «приціл» цього колишнього міліціонера перебувають Аркадій Вольський і Сергій Ковальов — агенти ЦРУ, «які прагнуть побачити Росію кволою і беззубою». Організація, яку він очолює, уже має адреси 43 чеченських сімей для того, щоб «навідатися до них, якщо в місті щось станеться...» Водночас НРПР уже розгорнула свою базу в Чечні, де 9 членів цієї партії несуть службу поряд із військовими...

Зроблю невеликий відступ. З грузином Дато я насамперед говорив про те, як живеться у Санкт-Петербурзі вихідцям з Кавказу. Ось що він розповів:

— Люди ставляться нормально, а влада безчинствує. Постійно зупиняють на вулиці, вимагають паспорт. Якщо немає прописки, вимагають сплатити величезний штраф або ж можуть просто депортувати.

До речі, деякі з міліцейських чинів використовують це правило в особистих цілях. Так, наші земляки, які будують вілли і котеджі для «нових росіян», змушені зводити за безцінь будинок і для майора міліції. Цю історію розповів мені вже згадуваний робітник з фабрики одягу.

4. «ВЫБЕРИ МЕНЯ, ВЫБЕРИ МЕНЯ...»

Однак шанси у націонал-демократів, як і в комуністів, невеликі. На думку Анатолія Єжельова, перше місце в Санкт-Петербурзі, скоріше за все, виборе блок «Наш дом — Россия». З ним конкуруватиме блок Явлінського — Болдирєва — Лукіна («Яблоко»).

І, справді, хоча більшість моїх співрозмовників ще не визначилася у своїх симпатіях, майже всі вважають, що владу змінювати не варто. Їх заспокоює насамперед те, що ціни перестали «стрибати», що можна вже потроху планувати бюджет сім'ї. Інша причина, якою керувалися співрозмовники, зводиться до слів таксиста:

— Ці вже накралися, то, може, тепер ділитимуться з народом. А обери інших — таке почнеться...

Хто ж увійшов до чорномирдинського блоку в північній столиці РФ? Очолив регіональну організацію заступник мера. Її кістяк — «генералітет» з військово-промислового комплексу. Серед них генеральні директори найбільших підприємств «північної Пальміри» АТ «Ленінець» і АТ «Рубін» — А.Турчак та І. Спаський.

А це думка голови Кіровської райдержадміністрації В.Кримова:

— В «Наш дом — Россия» увійшли міцні мужики, господарники, які вважають: досить горлопанити — пора працювати.

Схоже, нарешті дійшло.

Цікаво, що одне з передвиборчих положень блоку «НДР» — «Росія над усе». І в цьому нічого дивного: вони — державні мужі, «генералітет» ВПК — «хворі» на ностальгію за «єдиним і неделімим» СРСР.

— Для чого нам було розбігатися? — запитували члени блоку в мене. — У нас спільне коріння, спільна історія, у нас усе переплетене: і економічні, і родинні зв'язки. (Зауважу: їхню позицію поділяє значною мірою творча, в т.ч. журналісти, інтелігенція, а ще наші «землячки»-емігранти).

Більшість пересічних петербуржців, моїх співрозмовників, над цією проблемою не замислюються. Для них головне — вижити, прогодувати сім'ю. Зустрічалися й такі, які говорили:

— Хочуть люди незалежності, нехай живуть, як хочуть. Ми не маємо права їм заважати.

Таке ж ставлення у них і до прагнення чеченців здобути незалежність. Як і вони, засуджують війну у Чечні також ті, хто вважає, що армія проявила безсилля, що війну можна було б закінчити давно, якби захотіли — люди і зброя дають змогу це зробити.

Повторюю: у цих нотатках я намагався нічого не узагальнювати: хотілося показати весь спектр соціально-економічних і політичних проблем, які є в Санкт-Петербурзі. Можливо, це місто не вельми типова Росія. Але воно, як і Москва, задає тон багатьом явищам, значною мірою впливає на вибір російського шляху. Саме тому цікаво було потрапити до Санкт-Петербурга.

Дайджест

Ярослав ШИМОВ «Ізвестія»

Ціни на масло, цукор і бензин у нас вищі за світові

Звершилося: наша країна вийшла на світовий рівень. Щоправда, особливої радості цей факт не спричиняє, бо цього рівня досягли і навіть перевершили ціни на цілу низку найважливіших промислових і продовольчих товарів. Як повідомив Центр економічної кон'юнктури при уряді РФ, влітку цього року вперше перевищення внутрішніми цінами світових зареєстровано майже з половини (48 відсотків) спостережуваних видів продукції. Ще в березні цей показник був рівно вдвічі менший — 24 відсотки.

Ось кілька конкретних прикладів (на графіку позначено різницю між цінами світового ринку і російськими). Наприкінці червня російські підприємства купували бензин у середньому за ціною 292 долари за тонну. А на світових ринках середня ціна його була на добру сотню нижча — 197 доларів за ту саму тонну, до того ж сира російська нафта, як і раніше, на 52 відсотки дешевша, ніж використовувана на світовому ринку як ціновий еталон нафта арабського емірату Дубаї. Фахівці пояснюють цей парадокс надзвичайно високою вартістю переробки нафти на нафтопродукти і доставки останніх споживачам Росії.

Не менше вражає й дороговизна хліба нашого насущного, коли під останнім розуміти, наприклад, олію і цукор-пісок, які вже перестрибнули планку середньосвітового рівня на 14 відсотків. Що ж до цін на продовольство, то ми взагалі швидко наздоганяємо, а за деякими його видами вже випередили США. За даними Центру економічної кон'юнктури, нинішнім літом ціна кілограма цукру для російського споживача становила 94 відсотки від його ціни в Америці, яловичини — 75, а напівкопченої ковбаси — 111 відсотків. А загалом ціни майже на 70 відсотків продовольчих товарів підтяглися до заокеанського рівня.

Втім для цілковитого цінового переважання над цінами світового ринку нам все ж далекувато: співвідношення між наборами з 19 найважливіших продуктів харчування в Росії і США поки що становить 45 відсотків до 100. Однак, чи таке ще буде, адже темпи зростання цін на більшість видів продукції, як продовольчої так і промислової, у нас далеко вищі за ті, що на світовому ринку. Та сама нафта, від якої, як відомо, дуже залежать і ціни багатьох інших товарів, у Росії з початку року подорожчала на 135 відсотків, а в світі — тільки на 5.

Як вважають експерти Інституту економічного аналізу, загалом тенденція наближення внутрішніх цін до світових — це неминучий наслідок лібералізації економіки. Щоправда, є один товар, знайомий багатьом за інститутськими підручниками з політекономіки, ціна якого в нас, на жаль, зростає вкрай повільно. Цей товар — «робоча сила», або, кажучи інакше, рівень оплати праці, за яким Росія відстає не тільки від розвинених держав Заходу, а й від таких колишніх братів за соціалістичним табором, як Чехія, Польща та Угорщина. Хоч як сумно, проте, видно, найближчими роками в нашій економіці збережеться становище, так охарактеризоване одним дотепником: «Ціни — як у Японії, доходи — як в Нігерії».

«Ізвестія», № 147, 9 серпня 1995 р.

Василь ТУГЛУК, «Голос України»

ІНТРИГИ НАВКОЛО ТРУНИ ПАТРІАРХА

Точка зору

ПРО «кривавий вівторок» 18 липня написано і сказано чимало. Однак коли слухаєш виступи окремих політиків, читаєш публікації, з'являється відчуття, що тебе запрошують до співучасті у нечистій грі. Щоб зрозуміти це, багато не треба — варто лише трошки задуматися над тим, що саме нам пропонують проковтнути, як наживку недоумкуватому карасеві. І не заглиблюючися у проблеми церковні (бо це, як то кажуть, — зовсім інша парафія), а проаналізувати дії світської влади.

Уже через день після трагедії на Софійському майдані одна з газет, відома своєю наближеністю до сильних світу сього, друкує статтю під заголовком «Провокація! Чия?» І тут-таки в одному з підзаголовків готова відповідь «Думка адміністрації Президента: депутати діяли провокаційно». Далі — висловлювання керівника прес-служби адміністрації Михайла Дорошенка та керівника адміністрації Дмитра Табачника. Перший головним винуватцем того, що сталося, назвав екс- Президента України Леоніда Кравчука, а другий заявив: «Неприпустимо такий сумний привід, як смерть Патріарха, використовувати з політичною метою».

Отже, провокація? І мета її — політична? І все це спеціально задумано народними депутатами?

А тепер спробуймо проаналізувати, чи відповідають ці висловлювання істині. Яка спільна політична мета може, наприклад, об'єднати Леоніда Кравчука і його давнього опонента Степана Хмару, В'ячеслава Чорновола і Миколу Поровського чи Сергія Головатого і Леоніда Кравчука й т.д. Можливо, єдина — розбудова держави. Але ж ніяк їх спільною метою не може стати створення екс- Президентові іміджу нового вождя нації. На мій погляд, не треба шукати чорного кота в темній кімнаті, якщо його там немає. Все було багато прозаїчніше і мало суто людський, а не політичний підтекст. Приміром, Леонід Кравчук міг прийти провести в останню путь людину, з якою його багато чого пов'язувало, і насамперед агітація УПЦ КП на минулорічних президентських виборах за Кравчука, Степан Хмара і В'ячеслав Чорновіл — віддати шану пам'яті своєму товаришеві політв'язневі, який майже два десятиліття провів у таборах Колими, Мордовії і Якутії за прагнення бачити свою Україну незалежною, інші — з поваги до Патріарха і непересічної людини, а миряни прийшли востаннє побачитися зі своїм душпастирем. **Тож думку про політичну мету в даному разі, як то кажуть, притягнуто за вуха.**

Друге, що повсякчасно мусується в засобах масової інформації, — це те, що **депутати мали на меті, спровокувавши зіткнення, перешкодити вступу України до Ради Європи і дискредитувати політику Президента.** Такі твердження знову ж таки розраховані на простачків, які ковтають все, що їм піднесуть. Бо якби траурну процесію очолювали комуністи, яких традиційно звинувачують у тому, що вони тягнуть Україну під крило Москви, то й тоді важко було б повірити, що чиясь хвора уява могла дійти такого блюзнірства. Але ж попереду були депутати, яких за їхню орієнтацію декотрі називають західниками і які багато раніше, ніж Леонід Кучма, ще п'ять років тому, на сесії Верховної Ради України не раз заявляли про потребу інтеграції України до Західної Європи. **То це вони не бажають, щоб Україна стала членом Ради Європи?!**

Смішна і думка про намагання парламентаріїв дискредитувати Президента України. Адже ініціатори підписання Конституційного договору, ті, хто відстоював чітку вертикаль влади, перші й відчули її зміцнення під час зіткнення зі змопівськими «демократизаторами» на своїх спинах...

А тепер ще одне запитання. Чому в похоронній процесії не було жодного з представників **найвищого ешелону виконавчої влади?** Припустимо, що в адміністрації Президента прихильніші до Московського патріархату, сповідують іудаїзм чи атеїзм. Це, зрештою, справа совісті кожної окремо взятої людини. Але ж мова не про сільського священика. В останню путь проводжали Патріарха, який благословляв на добрі діла Президента України Леоніда Кучму перед поїздками до США і Канади, людину, яка своїм подвижницьким життям наближала день незалежності України. То чому ніхто з представників найвищого ешелону виконавчої влади не прийшов віддати данину пам'яті Патріархові? **Чи не тому, що наперед знав сценарій подій?** І чи не нагадує це приказку про те, коли одна особа для відвернення уваги від себе вказує на іншу і кричить — ловіть, це він. **То хто і де перший мовив слово «провокація»?!**

На жаль, час неможливо повернути назад. Але уявімо собі на хвилину, що похоронна процесія без перешкод прийшла до Софійського собору. Патріарха тихо-мирно віддали землі, помолилися і розійшлися. Який би це мало резонанс у світі і чи взагалі мало би? Зате команда Президента України, безперечно, отримала б у свої руки козир, і прес-служба адміністрації чи й сам Президент України могли б виступити із заявою про грубе порушення закону і недотримання Конституційного договору народними депутатами, попередити всіх про неприпустимість таких дій. Але в когось з найвищих посадових осіб, очевидно, **народилася думка якомога швидше показати, яка міцна стала виконавча влада.** А приклад брати є з кого — он у Москві розстріляли парламент і нічого, зійшло з рук. Дехто навіть нагороди одержав і підвищення по службі. А тут, подумаєш, ні в кого ж не стрілятимуть, а лише добре провчать неслухняних. Щоб іншим не кортіло...

Можна лише здогадуватися, хто автори сценарію цієї трагедії, але впевнений, що не міліцейські генерали. Хоча цілком можливо, що саме їх зроблять щитом, за яким не буде видно справжніх ініціаторів «кривавого вівторка». У цьому зв'язку в мене є **пропозиція: чому, наприклад, не видати б декрет чи указ, згідно з якими у екстремальних ситуаціях, коли під загрозою життя і здоров'я людей, вказівку телефоном підкріплювати факсограмою за підписом особи, яка цей наказ віддала. Тоді не треба було б проводити довгі розслідування в пошуках винних. Та і ті, хто віддає такі вказівки, спершу подумали б про їх наслідки.** Бо в даному конкретному разі той, хто був натхненником акції знущання з похоронної процесії (яка, до речі, не штурмувала Софійський собор, щоб до неї застосувати силу), або зовсім короткозорий, щоб не передбачити наслідків кривавого побоїща, або навпаки — чітко розраховував, як завдати удару по іміджу молодої держави і по престижу Президента України. Воістину, як тут главі держави і виконавчої влади не згадати народну мудрість, яка твердить: «Захисти мене, Господи, від нерозумних друзів, а з ворогами я і сам впораюся».

Не можна обминути увагою ще однієї версії, що її нині посилено розробляють деякі «придворні» друковані органи, які величають себе незалежними. Зокрема, намагання головним винуватцем трагедії зробити Леоніда Кравчука. Якщо є факти, то про них треба говорити відверто, а не просто кидати грязюю, сподіваючись, що щонебудь та прилипне. Особисто я не мав великого пієтету до Леоніда Макаровича, коли він був Президентом України. Але й не сприймаю того совкового менталітету, коли, славлячи нового генсека, підручні намагалися змішати з болотом і втоптати в землю його попередника. І забували, що на пістолетний постріл, зроблений в минуле, майбутнє відповідає з гармати. Ще можна, наприклад, зрозуміти, чому на Леоніда Кравчука як на головного винуватця першим вказали в адміністрації Президента... Але чому, панове журналісти, чимало з вас сором'язливо намагається не помічати того, що лежить на поверхні? Не кажучи вже про хоча б який-небудь аналіз подій. Невже подобається перед кожним хазяїном та його лакеями ходити на чотирьох? Так можна і розучитися на двох пересуватися. А сильні світу сього з часом можуть згадати притчу про данайців...

Написаний матеріал — це лише точка зору, одна із версій на події, що відбувалися на Софійському майдані. На абсолютну істину не претендую. Але наприкінці хотів би процитувати перший абзац зі статті 5 Конституційного договору: **«Всі органи державної влади і органи місцевого самоврядування в Україні здійснюють свої повноваження, виходячи з пріоритетності прав і свобод людини. Забезпечення цих прав і свобод, охорона життя, честі і гідності людини — обов'язок держави».**

Як то кажуть, ні додати, ні відняти.

Микола САЛАГОР, начальник Південного територіального митного управління, державний радник митної служби 3-го рангу

Митниця

Необтяжливий для людей, але надійний для держави

Такий має бути митний контроль на кордонах України

ПІВДЕННЕ територіальне митне управління (ПТМУ) — одне з найбільших в Україні. Йому підпорядковані 15 митниць і 34 митних пости в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях. Це чи не єдине в нашій країні управління, яке забезпечує митне оформлення перевезень усіма видами транспорту: автомобільним, залізничним, річковим, морським, а також оформлення і поштових відправлень. Тут постійно підтримують контакти з митницями і митними постами, регулярно проводять перевірки їх діяльності, причому — з допомогою різних форм контролю.

Усе це дало змогу аналітичним шляхом відтворити реальну картину стану справ у південному регіоні, а водночас — визначити пріоритетні напрями вдосконалення системи митного контролю на підпорядкованій території.

Один з таких напрямів — налагодження митного контролю на українсько-молдовському кордоні. Причому такого, який відповідав би сучасним вимогам, гармоніював зі світовими нормами і практикою. Довжина цього кордону в зоні діяльності нашого управління становить майже 900 кілометрів. Маємо 20 автомобільних пунктів пропуску. Тільки торік через них пройшло майже 100 тисяч вантажних автомашин, цього року очікується подальше зростання потоку міжнародного автотранспорту.

Аналіз зведених результатів роботи підпорядкованих нам митниць висвітлив значні диспропорції між відповідними показниками різних митних установ регіону. Наприклад, економічний ефект діяльності кожного оперативного працівника «базових» (морських і річкових) і новостворених митниць різнився у декілька десятків разів. Звісно, не на користь останніх. Тому першочерговим завданням постало створення уніфікованих технологічних схем митного контролю і запровадження їх на всіх виробничих ділянках.

З другого боку, приєднання України до Всесвітньої митної організації на правах повноправного члена вимагає від нас чітких зобов'язань щодо відповідних багатосторонніх угод та конвенцій з митної справи. Сьогодні ми спостерігаємо чітку тенденцію на переорієнтацію автомобільних перевезень через Україну з ухилом у бік балканського та близькосхідного транзиту. А цей маршрут, як відомо з багаторічної контролюючої діяльності, інтенсивно використовується наркомафією для доставки наркосировини зі Сходу в Західну Європу і далі — у Північну Америку.

Таким чином, перед ПТМУ постало двоєдине стратегічне завдання: створити на прикордонних автопереходах умови для ефективного — з точки зору боротьби з контрабандою, але необтяжливого — з точки зору громадян — митного контролю, максимально наближеного до світової практики.

Робота ця вже розпочата і ведеться доволі успішно. ПТМУ фактично стало першою митною установою в Україні, яка створила й ефективно використовує спільні з Республікою Молдова пункти пропуску Кучурган, Тірас та інші. Ми також домовились створити ще два пости спільного митного контролю в районі Рені — Джурджулешти та Рені — Чишмикійой, розпочати спільний митний контроль на пункті пропуску Мирний, вивчити можливості створення контрольно-пропускного пункту в районі міста Чадир-Лунга, об'єднавши два українських та один молдовський пости. Треба сказати, що наші домовленості мають принципово важливе значення, оскільки найближчим часом саме тут Румунія планує відкрити міжнародний пункт пропуску через річку Дунай, який прийме на себе левову частку «балканського транзиту».

Ще одним пріоритетним напрямом діяльності ПТМУ стала розробка і впровадження в практику єдиної стратегії виконання митних процедур на морському кордоні України. На жаль, відсутність уніфікованих правил перевезення й оброблення зовнішньоекономічних вантажів стала серйозним гальмом у створенні надійної системи митного забезпечення на морі. Логічним розв'язанням цієї проблеми може стати організація в портах максимальної кількості митних ліцензійних складів. Ми намагаємося сприяти прискоренню цього процесу як тільки можемо. Зокрема, створили недавно митний пост Пересип, що дасть змогу організувати роботу нафтокомплексу в Одеському порту як митного ліцензійного складу.

Один із шляхів, який дає змогу наблизитися до прогресивної моделі функціонування портових територій, — це створення там вільних економічних зон. Наші фахівці спільно з експертами Європейського банку реконструкції та розвитку розробили стратегію митного забезпечення подібних зон і подали на розгляд законодавцю.

Наше управління працює у тісній взаємодії з підрозділами Прикордонних військ, СБУ, МВС та іншими правоохоронними органами. Нині маємо результати такої взаємодії. Зокрема, затриманий великий вантаж сигарет на загальну суму 97 мільярдів карбованців, які переправляли через митний кордон України з порушенням зобов'язання про транзит; виявлено та затримано в Одеському порту партію фальшивих українських карбованців (понад 20 мільярдів); затримано на місці злочину групи громадян України та Молдови, які намагалися незаконно вивезти за кордон майже 20 тонн кольорових металів.

З нашого подання протягом першого півріччя заведено понад тисячу справ про порушення митних правил на суму 145 мільярдів 300 мільйонів карбованців, порушено 30 кримінальних справ про контрабанду на суму понад 15 мільярдів карбованців. Окрім того, в бюджет держави перераховано понад 16 трильйонів карбованців митних платежів та податків.

У номер

● *Київ*

Комісії попрацюють із трастами

17 серпня під головуванням віце-прем'єр-міністра України Василя Дурдинця відбулося засідання Комісії з комплексної перевірки діяльності довірчих товариств, утвореної за розпорядженням Президента України. Розглянуто і затверджено програмний документ, який має забезпечити єдину методику роботи обласних, Київської та Севастопольської міських комісій, що перевірятимуть діяльність трастів. Для цього будуть створені робочі групи, до складу яких обов'язково залучаються представники Державної податкової інспекції, Фонду державного майна, Міністерства внутрішніх справ і регіональних відділень Національного банку.

Затверджено графік проведення перевірок. Передбачається, що в ході їх проведення по виявлених фактах порушення довірчими товариствами чинного законодавства комісії направлятимуть матеріали щодо цього до відповідних державних органів для термінового усунення недоліків.

На засіданні особливо наголошувалося, що одним з основних завдань обласних, Київської і Севастопольської міських комісій є максимальне відшкодування громадянам збитків, завданих неправомірними діями довірчих товариств.

Чи бути ГРТ на УТ?

Схоже, наказ Нацради з питань телебачення і радіомовлення про перекомутацію каналів оскарженню не підлягає. Щоправда, як повідомляли на прес-конференції у Нацраді з питань телебачення і радіомовлення, деякі регіони перекомутацію саботували. Голова Нацради Віктор Петров під час прес-конференції заявив, що долю ГРТ на Українському телебаченні буде вирішено з урахуванням інтересів телеглядачів. Бажання українців дивитися Громадське російське телебачення може здійснитися у трьох випадках: якщо Україна укладе з Росією міждержавну угоду про обмін національними програмами, якщо знайдеться телекомпанія, котра візьме на себе зобов'язання з фінансування ретрансляції ГРТ і заповнення його на 50 відсотків українською продукцією, або ж якщо всі ці функції візьмуть на себе місцеві телерадіокомпанії.

Розвиток гуманітарної сфери Криму

Кабінет міністрів України затвердив ряд заходів щодо дальшого розвитку соціально-культурної та інформаційної сфер у Криму.

Постанова КМ «Про заходи до розв'язання політико-правових, соціально-економічних та етнічних проблем в Автономній Республіці Крим» передбачає сформувати перспективний план видання літератури кримськотатарською мовою. До листопада Держтелерадіо України доручено у межах мовлення телекомпанії «Крим» створити щотижневу програму, присвячену проблемам повернення, облаштування та інтеграції до українського суспільства депортованих кримських татарів та осіб інших національностей. У січні 1996 року буде розроблено Державну програму адаптації та інтеграції депортованих народів, відродження й розвитку їхньої культури та освіти.

Доводиться платити

Українські підприємства поставили російському «Газпрому» в рахунок погашення заборгованості за поставки газу в 1995 році продукції на загальну суму 262,2 млн. доларів. Про це повідомили у Державному комітеті України з нафтової, газової і нафтопереробної промисловості.

● *Нью-Йорк*

Безпеку зміцнити не завадить

У Нью-Йорку в ООН відбуваються засідання спеціального комітету з питань створення Міжнародного кримінального суду. Делегації більш як ста країн, у тому числі й України на чолі з заступником голови Верховного суду України В. Маляренком, розробляють проект Статуту Міжнародного кримінального суду. Під його юрисдикцію мають підпадати геноцид, агресії, серйозні порушення законів і звичаїв під час збройних конфліктів, злочини проти людства, а також винятково тяжкі злочини, які викликають занепокоєння міжнародного співтовариства.

У своїй доповіді В. Маляренко акцентував увагу на значенні Міжнародного кримінального суду як додаткової гарантії безпеки, підтримання миру між народами і забезпечення дотримання прав людини.

Ігор (ІСІЧЕНКО), єпископ Харківський і Полтавський Української автокефальної православної церкви

Свято тижня

Сьогодні — Спаса, свято Преображення Господнього

СВЯТО Преображення Господнього належить до 12 найбільших свят православного церковного календаря. Його відзначають щороку 19 серпня за новим стилем. Цього дня у церкві зачитують євангельську розповідь про те, як Спаситель Ісус Христос, взявши із собою трьох учнів — Петра, Якова та Іоанна, повів їх на гору і преобразився перед ними, тобто постав у вигляді, котрий давав учням уявлення про небесне сяйво, небесну велич Спасителя по його славнім воскресінні. «Обличчя Його, як те сонце засяяло, а одежа Його стала біла, як світло». Так святий апостол, євангеліст Матвій передає враження, яке з'явилося в учнів.

Нам важко уявити справжній вигляд Христа-Спасителя. Важливо тільки, що учні відчули: він уже є там, поза тим бар'єром, який відділяє матеріальний світ від нематеріального. Щоб ствердити їх у Вірі, Христос явився учням під час розмови з двома улюбленими пророками минулого, Мойсеєм та Іллею. Перший молився колись на Синайській горі і одержав Закон — заповіді Божі, котрі стали фундаментальною засадою християнської моралі. Другий — Ілля — теж на горі відчув велич Божу у тихім, теплім повіві вітерця. Апостоли зреагували на це явлення у чисто людський спосіб: розчулені, вони забажали назавжди залишитися тут. І почули вони з неба голос, який знов повідав їм таїнство святої трійці, утверджував їх, апостолів, у вірі в єдність трипостасного Божества: «Це Син Мій улюблений, що Його Я вподобав. Його слухайте».

День Преображення Господнього припадає на кінець літа. І саме тому на нього було перенесено звичай, який здавна пов'язували зі святом першого врожаю. Має це і свої містичні корені, адже свято Преображення стало святом сповнення обітниці Христової апостолам: декотрі з них, ще будучи в тілі, побачать неминущий світ, побачать Христа у славі. І саме на цій підставі свято Преображення почали відзначати і як свято дарування плодів людині. Перші плоди приносять для освячення до церкви, як подяку Богові, як виповнення старозавітної заповіді про принесення первістків Господові у жертву. У Греції, загалом на Сході, було заведено приносити на освячення грона винограду і колоски пшениці. У нас найпоширеніше — освячення яблук та меду, що саме і стало символом того спокутування провини, яке пов'язане в нас, християн, з першим гріхопадінням. І ось цей плід через спасительну жертву Христа прощено людям. Тому так радісно відзначаємо це свято, хоча з огляду на успенський піст, що припадає на цей час, якісь спеціальні веселі розваги, гучні пісні не влаштовують. У чистій піднесеності, у зосередженості відзначають це свято церква і родина.

І ще одне. Побутує думка, що їсти яблука до освячення перших плодів на Спаса — гріх. Це народна, а не церковна традиція. Хоча нічого протихристиянського в цьому немає. Тим більше, що в деяких місцевостях ця традиція пов'язана з молитвами за спочилих дітей: як правило, утримуються від споживання яблук матері, в яких померли діти. І вони хочуть таким своєрідним постом вимолити їм у Бога прощення гріхів.

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

Дата тижня

«Отечество в опасности»?

19 серпня 1991 року в Москві було створено так званий ГКЧП, члени якого зробили спробу державного перевороту

«Жодна армія нездатна зупинити ідею, час якої настав».

Віктор Гюго.

ПО-СВОЄМУ оцінюють різні політичні сили серпневі події в Москві, тоді столиці СРСР. Історія ще не раз повернеться до тих трагічних днів...

З чотирирічної відстані нині можна сказати лише те, що, слава Богу, військово-політичним угрупованням-суперникам вистачило глузду не використати на повну силу всю потужність мілітарної моці конаючої комуністичної імперії. А що такі наміри були , і не лише в серпневі дні, переконують незаперечні факти . Наприклад, прочитаємо спогади маршала Є. Шапошникова: «... в оточенні Горбачова, мабуть, були такі люди, хто на цю справу його штовхав... Це було б море крові, це були б гори трупів. Це були б зруйновані міста. І ось серед цього всього я себе уявив. Отож, сиджу в кріслі і віддаю команди: удар по Києву, оточити Львів, розбомбити Ригу...»

Отже, серпневий епізод — лише одна з ланок подій драматичних, а часом апокаліптичних, якими супроводжувався останній акт сюрреалістичної п'єси, автором якої був Володимир Ленін і яка розігрувалася на велетенській сцені — від Тихого океану до Центральної Європи.

Спробуймо подивитися на все очима історика. Протягом століть у світі народжувалися й зникали могутні державні утворення: Священна Римська імперія (утворилася 962 року — розпалася 1806-го), Британська імперія (1066 рік — XX століття), Іспанська (початок XVI—XX століть), Австро-Угорська (1683—1918), Російська (1721—1917), СРСР (1922—1991).

Як бачимо, кожна наддержава мала і свій день народження, і день своєї кончини. Це закономірний процес. Гинули імперії, народжувалися нові держави.

Внаслідок війни за незалежність 1775—1783 років США вирвалися з обіймів Британської імперії. Розпад Російської відродив незалежність Фінляндії та Польщі.

Тож логічно, що із зникненням з політичної карти світу СРСР на ній з'явилося понад десять суверенних країн. В тому числі й держава під назвою Україна.

Складність перехідного періоду, який нині переживаємо, не дає багатьом побачити й зрозуміти хід історії, й тому досі газети публікують недолугі варіанти можливого, з точки зору чергового пророка, розвитку подій.

Колись Миколу Гоголя зацікавили картини, які відображають апокаліптичні моменти в історії людства: зруйнування Ніневії, знищення Трої, загибель Вавилону, Помпеї... Геній українського народу прагнув зрозуміти і час, в якому йому випало жити, і минулі події. Це потрібно йому було, щоб спробувати передбачити майбутнє. Адже лише так можна створити мистецькі твори, яким судилося пережити їхніх авторів.

Комуністична імперія теж конала в судомах. Згадаймо кров на вулицях Тбілісі, Баку, Вільнюса й Риги... Немов з ящика Пандори, на вчорашніх радянських людей звалювалася біда за бідою. Зникнення системи насилля й диктату призвело до війн між недавніми «братніми радянськими республіками», до міжнаціональних конфліктів в середині самих республік. Дорогами без кордонів пішли біженці, найчастіше так зване російськомовне населення...

І може, лише югославська трагедія стримувала й стримує сили, які мають бажання зупинити хід історії.

Серпневі події в Москві стали поштовхом до вікопомних кроків у Києві, коли Верховна Рада України 24 серпня 1991 року прийняла історичну постанову про проголошення України незалежною державою. За це проголосували 346 народних депутатів. Більш як 90 відсотків громадян України, що взяли участь у референдумі 1 грудня, підтримали волю своїх обранців.

... Різні думки викликає дата 19 серпня.

Можна бути жертвами історії, а можна стати учасниками її творення. На мій погляд, вдало відтворив ситуацію народження Нової планети в однойменній картині художник К. Юон: сміливо піднімається вона над Землею, і жодні сили нездатні зупинити її рух.

Сергій ВЛАД, журналіст

Сенсація тижня

Ми, двічі постраждалі...

БЕЗПРЕЦЕДЕНТНИЙ за масштабами і суперечливий за своєю суттю обвал українського карбованця на ринку готівкових і безготівкових продажів викликав масу пересудів.

Й не дивно: офіційних тлумачень причин фінансової кризи, на жаль, не було. Поворот подій на УМВБ, схоже, застав керівників НБУ зненацька, що спонукає до думки про політичну приховану причину того, що сталося. Ажіотажний попит на безготівковий долар можна пояснювати, звичайно, заявою Президента України про наближення грошової реформи. Але можна — і відмовою керівників Національного банку здійснити валютні інтервенції для підтримання курсу карбованця під сумнівні контракти. А таких, на жаль, не бракує. Або наміром збільшити грошову масу під кредити сільському господарству і промисловості. Я не збираюся захищати керівництво НБУ. Надто багато в Україні поставлено на карту після «чорної п'ятниці»: стабільність товарного і фінансового ринку, врешті-решт життєвий рівень народу. Передбачити такий поворот подій НБУ був зобов'язаний.

Тепер про те, що спричинило падіння карбованця по відношенню до безготівкового долара більш як на 10 і готівкового — більш як на 40 відсотків. Після переоцінення матеріальних цінностей зросли ціни на промислові товари. Деякі підприємства слідом за львівським концерном «Електрон» уже констатували той факт, що їхня продукція перестане користуватися попитом на внутрішньому ринкові. Схоже, так і станеться. Значно подорожчали нафтопродукти та інші товари так званого критичного імпорту. Можна сміливо прогнозувати підвищення цін на основні продукти харчування. Тому недавні заяви лідерів уряду Міжнародному валютному фондові про те, що до кінця року рівень інфляції не перевищуватиме 1,9 відсотка на місяць, видаються необгрунтованими. Якщо ж це зобов'язання стосувалося майбутньої гривні, то майже не віриться в можливий варіант неконфіскаційного характеру грошової реформи. Реалії на сьогодні такі, що мимоволі думаєш: чи не поквапився Президент України з визначенням термінів проведення реформи?! По-перше, до цього часу так і не вдалося легалізувати бюджет, дефіцит якого, за деякими оцінками, перевищує 40 відсотків від суми ВВП. По-друге, тіньовий обіг становить не менш як 600 мільйонів доларів США, а на руках у населення перебуває не один мільярд доларів. Але головне навіть не в цьому. Спроба максимально «зв'язати» грошову масу за допомогою приватизаційних процесів, випуску цінних паперів ще не принесла успіху, тому неемісійних джерел покриття дефіциту бюджету практично немає. Зате, як і раніш, багато бажаючих «зіграти свою гру» на валютному, кредитно-фінансовому, фондовому ринках. Не виключена можливість: вони зробили свою гру і на Українській валютній міжбанківській біржі. Від такої надто «крутої» гри постраждав в першу чергу Нацбанк України, а значить — всі ми. І в другу чергу — ми, а значить, — Нацбанк.

Резонанс тижня

ЧЕТВЕРТА, ВОНА Ж ПЕРША

НЕЩОДАВНО в Женеві завершила свою роботу сесія одного з найважливіших органів правозахисної системи ООН — Комітету з прав людини, який періодично збирається для того, щоб розглянути представлені йому доповіді держав про виконання положень міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Цього разу на розгляд Комітетові представили свої доповіді Україна, Латвія, Росія, Великобританія та Шрі-Ланка. Це була четверта доповідь України і перша — незалежної України, підготовлена відповідно до міжнародного пакту про громадянські та політичні права в рамках чотирьохрічної періодичності доповідей держав-учасниць.

Як же Комітет з прав людини оцінив доповідь незалежної України? З таким запитанням кореспондент Укрінформу в Женеві Тамара Тарнавська звернулася до Олександра Сліпченка, Надзвичайного і Повноважного Посла України у Швейцарії та постійного представника при відділенні ООН та інших міжнародних організацій у Женеві.

— Дійсно, це була четверта доповідь України в рамках цього міжнародного пакту і перша доповідь України як незалежної держави, яка несе повну відповідальність за все, що відбувається на її території, а також за те, як трансформується в нашій щоденній практиці, як законодавчій, так і виконавчій положення базових документів пакту, що регулюють захист прав людини в міжнародному масштабі.

На мій погляд, перша доповідь незалежної України була підготовлена грунтовно. Вона була дійсно першим серйозним документом, представленим на міжнародний розсуд, який узагальнював нашу практику і роботу в цій надзвичайно важливій галузі і показав, наскільки шлях, обраний нами, відповідає найвищим міжнародним стандартам. Підбиваючи підсумки діалогу, який відбувався протягом майже двох днів, я хочу сказати, що враження від загального рівня нашої доповіді у 18 експертів, що складають комітет з прав людини, було дуже позитивне. Вони дійшли основного висновку, що з боку наших відповідних органів — парламенту, виконавчої влади, суспільних інституцій було зроблено чесні і послідовні зусилля для того, щоб якнайшвидше позбутися тоталітарної спадщини, яка зробила і по сьогоднішній день робить певною мірою вплив на становище деяких груп населення з точки зору їх захищеності і забезпеченості прав, гарантованих міжнародними пактами.

Ми показали, що серйозно взялися за те, щоб права людини не тільки були проголошені, а й були підкріплені відповідною законодавчою базою.

У своєму висновку до доповіді експерти Комітету звернули увагу на серйозний недолік — відсутність нової Конституції України, вказали на певні прогалини в законодавстві щодо меншин, висловили стурбованість нерівноправним становищем жінок. Идеться тут про надання можливості здійснення жінками права на працю, отримання однакової оплати за однаковий трудовий внесок, про право займати високі службові посади, певною мірою проявляти себе в політичному, економічному і культурному житті і т.д. Не можна не погодитися з тим фактом, що в Україні все ще побутують певні соціальні стереотипи щодо ролі жінки в суспільстві. Я хочу звернути увагу на те, що такі проблеми притаманні не тільки Україні, а й іншим країнам світу. Комітет зазначив, що з боку держави мають вживатися більш активні заходи захисту для соціально вразливих груп населення, скажімо релігійних та національних меншин, дітей, молоді, жінок та інших, які потребують додаткового захисту і заходів для здійснення гарантованих їм базових прав. Крім цього, експерти Комітету звернули увагу на те, що не завжди наші стандарти утримання до суду і ув'язнення відповідають міжнародним стандартам. Треба зазначити, що експерти були надзвичайно добре поінформовані не тільки про стан законодавчого процесу в Україні, а й про поодинокі випадки порушення прав людини в різних районах України. Комітет не обійшов увагою і релігійні проблеми. До речі, захист доповіді збігся з відомими подіями в Києві. Одне слово, зверталася увага на багато речей, які потребують додаткової серйозної уваги. Хочу зазначити, що слухання доповіді з боку Комітету не мало якогось прискіпливого характеру, а простежувалося бажання вести відкритий, конструктивний діалог. Крім зауважень, міжнародні експерти дали свої рекомендації і пропозиції, виходячи з того, що сучасне суспільство України здатне забезпечити найвищі стандарти міжнародної системи захисту прав людини.

Проект двох угод щодо ЧФ віддав швартові. Нині він у водах... канцелярських

Акцент тижня

УКРАЇНСЬКА і російська делегації в основному узгодили проекти двох угод щодо Чорноморського флоту — Угоди про параметри його розподілу та Угоди про статус і умови перебування ЧФ Російської Федерації на території України.

Як стало відомо агентству «Інтерфакс-Україна» з інформованих джерел у Києві, проект першої угоди передбачає, що головна база ЧФ Росії розміщується в Севастополі. Водночас конкретний перелік об'єктів сьогодні ще не узгоджений військовими експертами.

За межами Севастополя, згідно з проектом, ЧФ також використовує аеродром Гвардійське, а також тимчасово, до кінця 1996 року, аеродром Октябрське, місця дислокації 126-ї дивізії берегової охорони (тимчасово, до її розформування), об'єкти у селищі Прибережне Судацького району і на станції Мамут. Належність кількох об'єктів ще не визначена.

Ця сама угода має встановити граничну кількість військовослужбовців ЧФ на території України.

Згідно з проектом Угоди про статус і умови перебування ЧФ Росії на території України, військові формування ЧФ здійснюють свою діяльність у місцях дислокації відповідно до законодавства України, а також не допускають втручання в її внутрішні справи.

Військові кораблі та судна ЧФ з попереднім повідомленням компетентних органів України можуть здійснювати плавання у територіальних водах країни з метою заходу (виходу) до портів України, де дислоковані підрозділи флоту.

Грошове довольство і заробітну плату військовослужбовці ЧФ отримують у національній валюті України.

Обидві угоди мають набрати чинності з дня останньої з нот, якими сторони обмінюються на підтвердження виконання усіх внутрідержавних процедур, потрібних для набрання ними чинності.

Єдиним неузгодженим питанням в тексті угоди залишається термін її дії. На думку членів української і російської делегацій, це питання — термін перебування ЧФ на території України — має бути розв'язане президентами двох країн.

Згідно із Сочинськими домовленостями, уряди України і Росії мають підписати також низку інших угод щодо використання акваторій, а також взаєморозрахунків у зв'язку з перебуванням ЧФ на українській території.

Модель тижня

Ірина РОДІОНОВА, журналістка

До Москви поїде «ЗАЗ-1103»

ЗАПОРІЗЬКІ автомобілебудівники покажуть на Московському автосалоні, який почнеться наприкінці серпня, новинку — модель «ЗАЗ-1103». Це п'ятидверна «Таврія» з кузовом типу «седан», укомплектована 53-сильним двигуном.

Нині з конвеєра головного підприємства щодоби сходять 180 автомобілів: «Таврія-люкс», «Таврія- пікап», «Дана». Хоча потужність виробництва дає можливість випускати й по 600 машин. На жаль, уряд досі не визначився з пріоритетними галузями в машинобудуванні, а тому АТ «АвтоЗАЗ», як кажуть, вариться у власному соку. Добре, що до 1 листопада Верховна Рада послабила податковий прес. Одначе три місяці мало що змінять, адже завод лихоманило 10 місяців, і він багато потенціалу втратив, бо загальна купівельна спроможність громадян України різко знизилася, а ціну на «Таврію» мусили тримати в межах 515—550 мільйонів карбованців (48 відсотків у структурі ціни — податки).

І все ж, не маючи загальнонаціональної програми розвитку автомобілебудування, запоріжці утримують на рівні минулого року темпи виробництва в зіставних цінах. Збільшили випуск запчастин, товарів народного вжитку. Автомобілів з початку року складено понад 35 тисяч.

Нині акціонерне товариство «АвтоЗАЗ» готується здійснити якісний стрибок. Є надія, що «трієчка» («ЗАЗ-1103») вигідно відрізнятиметься від своїх попередниць якістю виконання, надійністю. Принаймні активно йдуть пошуки серйозного інвестора. Та найкраще, якби рідна держава була найбільш зацікавлена в нарощуванні випуску єдиного вітчизняного легковика та здешевленні цін на нього, доступності його людям із середнім достатком. Як свідчать економісти, досі «АвтоЗАЗ» давав 1,8 відсотка надходжень серед промислових підприємств до прибуткової частини бюджету України.

Запоріжжя.

Епістола тижня

Ігор МЛЯВИЙ, журналіст

— Стій, хто йде? — Вже ніхто нікуди не йде...

НА цьому тижні керівники держави одержали послання від Президії Верховної Ради Автономної Республіки Крим з пропозицією відкрити місто Севастополь.

Треба сказати, що аргументи авторів листа вагомі: оскільки Севастополь з часів колишнього СРСР є режимним містом, в'їзд і виїзд ускладнюється не тільки іноземцям, а й громадянам України. А це, звісно, не сприяє муніципальним інтересам, зокрема, пов'язаним з розвитком туризму і санаторно-курортної зони.

Здається, керівники держави нічого не мали б проти, якби це питання тісно не пов'язувалося б з контекстом переговорів з розділу Чорноморського флоту. Адже відомо, що російська сторона на цих переговорах наполягає на адміністративному підпорядкуванні Севастополя саме Російській Федерації, маючи на меті перетворити це місто на головну базу ЧФ. А враховуючи, що контрольно-пропускну місію біля Севастополя виконують саме моряки- чорнофлотці, можна твердити, що «ключі» від міста в їхніх руках. Тож, навряд чи епістола кримських парламентаріїв вчасна, бо важко сподіватись на позитивне розв'язання їхнього клопотання до остаточного кінця переговорів з розділу ЧФ. А їм, їй — право, кінця не видно.

На цьому ж таки тижні стало відомо, що розділу ЧФ має посприяти Економічний суд СНД. Чого тільки не буває! З огляду на авторитет і місце цієї суперечливої структури, деякі спостерігачі не утримались від шпильки: таке мале — й таке революційне. І пролунало це, схоже, з Севастополя, доля якого залежить від політичних результатів українсько- російських переговорів.

Мал. Я. ПЯНКОВСЬКОЇ.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

НЕЗАКІНЧЕНИЙ ПОРТРЕТ

або Непарадний нарис про приватне

Якими трояндами встелена дорога

Для чого люди займаються приватним бізнесом? З яких мотивів, прагнень, міркувань?

Хоч би як там було, а з погляду того, що є сенс життя і своє призначення межи людьми та в суспільстві, для нас це щось неприродне й навіть крамольне, але скоріше — ще не осмислене. «Нові», «круті» тощо й досі збурюють більше негативні емоції, відразу та роздратування, нерідко й ненависть, ніж симпатії чи прихильність.

Олександр Колесников свого часу заходився підприємничати винятково для того, щоб заробляти великі гроші й багато краще, достойніше жити. В цьому щиро й відверто зізнається — інших «збудників» перший час, каже, не було.

Він, фізик-теоретик за фахом, котрий працював на престижній, «космічній», кафедрі держуніверситету, справді мусив якимось чином підробляти, щоб не відмовляти собі бодай в найпотрібнішому і хай не в розкошах, але досить добре забезпечувати сім'ю. Тож у вільний від основної роботи час їздив з такими ж «однодумцями» по селах, монтував і варив в оселях опалення та газові котли. Запевняє, що зварником став першокласним, відтак запасна професія є. Однак чи думав чи гадав тоді, що мине час — і повернеться на село з майже аналогічною місією, але в іншій ролі й з іншими можливостями? Ні, звичайно.

Та й до цього було ще далеко. Спочатку настала, якщо пригадуєте, пора індивідуальної трудової діяльності. Погнався за золотими горами й Колесников. А що робити, коли зусилля на його рідній кафедрі служили освоєнню космічного простору і збагачували вітчизняну науку, тільки не його особисто, на жаль. Обставини спонукали зважуватися на «конверсію» у власному виконанні.

А що Колесников мешкав у приватному будинку з крихітною присадибною ділянкою, то змайстрував теплицю і заходився вирощувати на продаж квіти. Ще й тепер запевняє, що ніхто так не знається на трояндах, як він. Та справа, котра спочатку видалася прибутковою, не зовсім такою виявилася, якщо виходити з тих наростаючих запитів, які вже не давали спокою Колесникову. Олександр Миколайович наодинці не кривив перед собою душею, виправдовуючи «жадобу наживи», що його спокушала і під'юджувала, душити її не міг і не збирався. Позаяк на власній шкірі засвоїв перший відкритий для себе поза фізикою закон: поки гроші волієш заробляти тяжкою і чесною працею, доти здатен щось путнє й гідне створити. Іншої можливості реалізувати власний потенціал не бачив.

І тому, мабуть, що на той момент відчув у собі підприємницький хист, якого раніше в собі й не підозрював, а відмовлятися від того, що тобі дано від народження, погодьтеся, нерозумно. Тож і кинувся стрімголов у вир приватного бізнесу, сповнений оптимістичних надій, майже не маючи сумніву, що під ноги неодмінно стелитиметься дорога, всипана тими трояндами, які досі вирощував.

Пам'ятаю, як уперше з'явилася в нас у Дніпропетровську ця назва — «Флора». Пішли чутки, що є фірма, котра виробляє і збуває бездоганний гумус. Якщо у щедрому українському чорноземі, мовляв, гумусу на сьогодні й останніми роками лише 3—4 відсотки, то цей мало не стовідсотковий. Бери, сип мішками — і забуяє твоя пашниця чи «дача».

Справді «Флора» мала успіх і здобула визнання завдяки каліфорнійським черв'якам. Завезені з-за океану, вони виявилися живучими й невибагливими, зате дуже продуктивними, переробляли тонни перегною на гумус. Майже ніякого клопоту, а зиск — мало не фантастичний. З першого ж разу Колесников разом із кількома відчайдушними помічниками заробив шалені на ті часи гроші — 32 тисячі карбованців. Ось тільки клопіт обсів інший: легкий бізнес знадив десятки послідовників, і менш як через рік «Флору» звідусіль оточили меткі конкуренти. У Колесникова вистачило глузду збагнути, що за такої ситуації ліпше перекинутися на щось таке непересічне, щоб не кожному було до снаги. Розробляючи для каліфорнійських черв'яків поклади курячого посліду Орільської птахофабрики, Олександр Миколайович переконався, яка ця органіка поживна для полів, хоча водночас містить і отруйні речовини. Тут і згадав, що він же — вчений. Напрацював технологію випікання гранульованого добрива, коли вилучаються будь-які шкідливі домішки. А сконструювати і замовити устаткування, побудувати на голому місці справжнісінький завод — це вже теж була справа, до якої почувався цілком підготовленим, що й справдилося.

Тож і моє знайомство з агропромисловим підприємством «Флора» почалося з відвідин колесниківського первістка — заводу «фірмового» гранульованого органічного добрива «Флорекс». Якось тихо, негучно, без бурхливих хвиль — на відміну від багатьох інших у нашому регіоні, принаймні, — фірма перетворилася на потужний виробничий комплекс, рівного якому мало знайдеться не лише на Дніпропетровщині. Хоч не схильна хизуватися і, тим паче, надто рекламувати себе, фірма пережила нелегкі часи становлення, особливо — самоутвердження.

«Флорі» вже повірили й зарубіжні партнери, тож бо тепер вона — це спільне україно-ірландсько-турецьке підприємство із чималими іноземними інвестиціями.

Дорога з твердим покриттям

Уже досить поїздки на згаданий завод гранульованого органічного добрива, щоб скласти високу думку про його власника. Я допитувався в операторів випалювальних печей та дозувальних машин Михайла Головченка, Івана Тарасенка і Валерія Овсяннікова, як їм працюється в «капіталіста». Нівроку, кажуть, дай Бог так усім зараз: дисципліна, сачкувати не сподівайся, з похмілля й на очі не потрапляй, але все це без тиску, бо сам маєш затямити: задарма такі великі гроші, як нам платять, тепер ніхто платити не буде.

— Стоїть завдання виробляти 32 тонни добрива за зміну, ми його виконуємо — то які мають бути претензії? — підвів риску директор заводу Геннадій Кононець.

Геннадій Васильович, до речі, вихідець з конструкторського бюро «Південне», ще недавно прикладав розум до створення найсучасніших у світі ракетоносіїв, а тепер бачите чим доводиться йому займатися. А хто, втім, сьогодні скаже, погано це чи добре? Знайомих фахівців, добре відомих на підприємствах колишнього військово-промислового комплексу, провідних сільських господарств і по агроуніверситету я зустрів у «Флорі» стільки, що скоро з того вже й не дивувався.

На околиці обласного центру «Флора» вже спорудила потужну базу будіндустрії: розчинно-бетонний вузол, теслярський цех, гараж і мехмайстерню, де майже півтори сотні вантажівок, автокранів, бульдозерів і навіть унікальних спеціалізованих машин на зразок американського бетоноукладача, спроможного будувати ідеальні, як на наші мірки, дороги з твердим покриттям. Від заступника генерального директора Віктора Ільїнського, заступника головного інженера Сергія Сергієнка та начальника відділу нових розробок Юрія Бондаренка вдосталь наслухався, якою ціною все це вдалося. І справді, дорогу здолали надто тверду і нерівну, вимощену явно не американською «машиною». Не того, що щось не виходило, наче в нездар чи недолугих, а того, що вистачало перешкод. Закони, за якими спинається у нас на ноги приватний сектор, і так плутані та недосконалі, а їх ще й тлумачать на місцях, як кому заманеться чи на душу спаде. Про здирницькі податки, котрих «начіпляли» півтора десятка видів, годі й казати.

Та Колесникова випробування не зупиняють. Придбав старезний цегельний завод у Солонянському районі. Щоб реконструювати його і випускати червону цеглу не гіршу за ту, що випускали ще за дореволюційного часу. Досі он тримається в спорудах, що й молотом не розбити, як ото сучасну, котра розсипається навіть у руках. Але навіщо ще й цей завод? Хіба власних будівельних потужностей замало, аби фірмі процвітати?

Ось тут і з'ясовується, що Колесников — не зовсім типовий бізнесмен, не вписується, принаймні, в стереотип тих, яких нині розвелося, як черв'яків у травні по дощі. Олександр Миколайович одкрив наступний, для себе, поза фізичними, що належало знати за фахом, другий закон, котрий наче доповнює і продовжує перший. Коли маєш усе, що душа і тіло воліють, а гроші не кінчаються і примножуються, то від них уже ані радості, ані навіть втіхи. Якщо задати їх собі, а не спрямовувати на розвій нового виробництва. Елементарне, нестримне збагачення — і порожня, безплідна, і спустошлива, загрозлива затія. Накопиш грошей — втратиш себе. А стати знову собою — ні за які гроші вже не зможеш. Олександр Миколайович вважає, що праведно наживатися, якщо від цього добре не тільки тобі, а й людям.

Дається взнаки, очевидно, й те, що Колесников у минулому — вчений-творець. Але справедливо послатися й на його вікову межу. Зараз Олександру Миколайовичу під сорок: вік зрілості, мудрості, енергії і снаги. Але це й вік, коли дурничкою не відцураєшся того, що досі було твоїми переконаннями. А виріс Колесников у сім'ї щирих і відданих ідеологічних бійців партії — так, даруйте, написали б раніше. Не партократів, а тих, кого партократи тримали біля себе на службі, потрібно ж комусь щось уміти. За чесність, порядність та безкорисливість сім'ю шанували й поважали в невеличкому містечку на Луганщині. Поважали й за зразкове, совісне виховання дітей. То чи треба дивуватися, що тепер «капіталіст» Колесников не кваниться геть усе гамузом вітати, що в нас в Україні чиниться? І не має сумніву, що будемо ще шкодувати за тими цінностями, від яких відмовляємося як начебто суто соціалістичних.

Я тут Колесникову не цензор і не суддя, щось додати чи виправити у його словах не смію. Якщо я правильно зрозумів, він переконаний, що можлива тверда інша дорога для нас, ніж та, якою рушили тепер. Можлива дорога до відродження й економічного сплеску зі значно меншими втратами для народу. Чи, занурившись у сучасний бізнес, пе-

---

Леонід БРОВЧЕНКО, «Голос України»

Часом здається, що хтось свідомо підтримує вітчизняного контрабандиста...

Якщо не надто вже диференційовано підходити до класифікації сучасних молодих підприємців і бізнесменів («нових українців»), то їх загал можна розділити на дві групи. «Качки» — це ті, хто ходить у шкіряних куртках, полюбляє голити потилицю і їм за правило з'явитися в ресторані чи то театрі у спортивних штанях або кросівках. Інші — охайні, здебільшого підтягнуті, навіть у спеку при краватках і костюмах. Можливо, за цю екіпіровку перші називають других «піджаками». Якщо «качки» полюбляють грати м'язами, то «піджаки» — мізками. Генеральний директор СП «Дункан-Київ» Олександр Філіппов, безперечно, належить до інтелектуалів. Він — представник саме цієї частини сучасних молодих бізнесменів. Корінний одесит, Олександр чотири роки тому блискуче закінчив мехмат Одеського університету. Далі — аспірантура, робота з проблем класичної математики. Непогана перспектива в науці. Але наперекір усьому стали ...літні канікули після першого року навчання в аспірантурі.

Тож вирішив Олександр влітку трохи поправити своє аспірантське фінансове становище. Влаштувався на підробітки до однієї з українсько-британських фірм, щойно відкритої в Одесі. Його взяли оператором-комп'ютерником. Зіграло своє і блискуче знання англійської. Через місяць він отримав підвищення. Далі треба було вибирати, — або наука, або бізнес. Фахівець із класичної математики став бізнесменом . Наука перейшла до розряду першого кохання.

Чому ж усе-таки бізнес? Матеріальні переваги? Це важливо, але не вирішальне. Бізнес тримає людину в напруженні, весь час змушує думати, бути зібраним. Тут треба приймати багато рішень за досить стислий проміжок часу. У класичних дослідженнях цього немає. Тож справедливо кажуть, що професія — це спосіб самовиявлення особи. О. Філіппов як добрий професіонал відбувся у бізнесі. Особливо в системі дистрибуції. Адже та невелика фірма, до якої він влаштувався оператором-комп'ютерником, незабаром переїхала до Києва, виросла у відоме СП «Дункан-Київ», а О.Філіппов став її генеральним директором. Сьогодні «Дункан- Київ» — найбільший постачальник в Україну споживчих товарів провідних світових фірм-виробників. Фірма стала піонером у створенні сучасної системи дистрибуції в Україні. Вона має свої філії в 40 містах держави. У кожній з них — власне складське господарство. Персонал забезпечено технікою, відповідним транспортом.

— Сьогодні головне завдання фірми, — розповідає О.Філіппов, — підтримати вітчизняного товаровиробника, довести частку українських товарів в обороті компаній до 90 відсотків. Українські продукти — олія, соки, фрукти, ягоди, сало тощо — завжди славились у світі своєю якістю. Колись наші товаровиробники торгували скрізь і наші товари мали попит, насамперед за смакові якості. Сьогодні ми втратили ринок, та і всередині країни покупці плазують перед імпортними продуктами у яскравій упаковці. Американські експерти, дослідивши нашу харчову галузь, зробили висновок: у країни є можливості стати одним з найбільших у світі виробників харчових продуктів, значно розширювати експортний капітал. У нас є потужності для виготовлення до мільйона тонн кондитерських виробів на рік, великий потенціал з виробництва безалкогольних напоїв. На жаль, після развалу СРСР наша країна стала залежна від імпорту таропакувальних матеріалів, бо більш як на 50 відсотків їх найменувань виготовляли за межами України. Маємо потребу в харчових ароматизаторах. Вітчизняних виробників харчових продуктів вибиває з колії хронічна нестача оборотних коштів, проблеми з реалізацією продукції, насиченість вітчизняного ринку імпортною продукцією, залежність від критичного імпорту, високі ставки кредитування.

Але попри все, впевнений О.Філіппов, за рік-другий частка українських товарів в обороті фірми досягне 90 відсотків. Тож фірма різко взяла курс на співпрацю з вітчизняними товаровиробниками — Миргородський завод мінеральних вод, СК "Джонсон-Київ" Тростянецькою шоколадною фабрикою, Артемівським заводом шампанських вин, Харківською тютюновою фабрикою та іншими. Інвестуючи туди кошти, дунканівці впевнені, що матимуть прибутки. Впевненість ця — не «від ліхтаря». Перш ніж надавати кошти, зробили глибокий аналіз, який ще раз показав: українські виробники давно виготовляють товари європейського рівня якості. Єдина проблема — упаковка, що стримує їх реалізацію.

Проте на шляху інвестування — досить густий частокіл бюрократичних перешкод та нерозумної законодавчої політики. Часом здається, зізнається Олександр, що хтось це робить свідомо, хтось свідомо підтримує вітчизняного контрабандиста, ставлячи перепони легальним постачальникам продукції. Так, «Дункан- Київ» постачає в Україну тільки третину продукції відомих фірм «Пепсі», «Філіп Моріс», «Крафт» та багатьох інших. Решта припадає на тіньову економіку. З року в рік простежується спад торгівлі в легальному секторі і розквіт контрабанди. Чи виграє від цього бюджет?

На фото: Олександр Філіппов.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

ФІЗИКА КОЛЕСНИКОВА,

агропромислове підприємство та його власника

реважно дикунський і нещадно викривлений, Олександр Миколайович, як мало хто, бачить і знає, як безбожно розкрадають, розпихають по кишенях, вивозять за рубіж або за доларові хабарі розпродають добро України. Тож і прагне бодай самотужки чинити опір ганебній безсовісності і злочинній корисливості, прагне залишати кошти в спорудах і заводах на рідній землі. Гнітить Колесникова й те, як губить Україна самоповагу та гордість, не відмовляючись від заморських низькосортних товарів і напитків-наїдків, неначе їй пам'ять відбило, що спроможна виробляти свої, і то не гірші, а кращі. І намагається Олександр Миколайович Колесников, сорокарічний бізнесмен, не на словах, а на ділі розбудовувати свою країну.

І вже задля цього зробив куди більше, ніж багато хто з галасливих або перефарбованих державників-незалежників.

Дорога в глибинку і в глибину

Тому переконливе свідчення — історія, що розпочалася з глибинного в Солонянському районі села Чернігівки. Не лише богом та людьми, а й районними керманичами та правлінням колгоспу «Родина» забутого. Занедбаного, майже порожнього, з розваленими корівниками і пташниками, пропитою і «розкуроченою» тракторною бригадою. Зосталися тут самі пенсіонери, яким уже і раз на тиждень не завозили хліб. А поля довкіл так позаростали бур'янами та чагарниками, так здичавіли, що навіть завелися вовки.

То цю бригаду разом з поруйнованим селом позаторік «Флора», по суті, викупила. Щодо землі, то отримала державний акт на право постійного користування, а за все інше, за неіснуючі, тобто, уже в природі основні фонди заплатила кругленьку суму. Склалося враження, що в колгоспі з полегшенням «здихалися» вмираючого куточка землі, зате раденькі були, що за недобитки відхопили, видурили значну суму.

Не образно, а фактично кажучи, «Флора» вигорнула й вичистила геть усе з Чернігівки, щоб наново будувати село, виробничі цехи й приміщення, закуповувати техніку й худобу, порати півтори тисячі гектарів ріллі. Я їздив туди і смію запевнити, що навряд, щоб десь іще в сільській глибинці протягом двох останніх років трапилося таке: обабіч вулиці з похиленими, недоглянутими хатами й на вигонах за ними постали сучасні споруди свинарників, корівників і кормоцеху, критого току, ангара для зберігання зерна, автогаража і мехгосподарства, новенькими машинами і тракторами, олійниці і маслоблоку, а ген за околицею попід горою відкрито і гранітний кар'єр. Підведено воду й газ, завершено будівництво двоповерхових гуртожитків з однокімнатними секціями і розпочато будівництво індивідуальних котеджів та котельні для опалювальної мережі. І таке ще: Чернігівка першою в районі впоралася з весняною сівбою, першою приступила й до ретельного догляду за посівами.

— Ми всі тут приїжджі, — сказав тракторист Петро Бондарчук, — але вже наче на своїй рідній землі. І б'юся об заклад, що ніхто з працьовитих і вмілих нізащо не поміняє цей закуток на будь-який інший.

Зоотехнік Едуард Ликов, керуючий відділком Микола Порослий, начальник зміни у кар'єрі Богдан Пернак і поготів не місцеві, але прив'язала їх до себе Чернігівка перспективами творчих професійних задумів. Скажімо, надоювати молока збираються не менш як 9 тисяч кілограмів од корови на рік, збирати хліба на гектарі — не менш як 80 центнерів, виробляти вершкове масло та олію — тільки найвищого гатунку, щоб покупці налітали навіть звіддалік.

Ясно, що разючі ці перетворення зауважив найперше навколишній люд. Сільський народ, розважливий і мудрий, скоро зметикував, що й до чого. Підштовхують і обставини: колгоспи вочевидь скочуються у прірву, через один уже — банкрути і мерці, тим часом виходити на хутори або у фермери — лячно. Отож іще торік у сусідньому колгоспі «Росія», мабуть, зовсім і «сподівано» загальні збори раптом проголосували за те, щоб приєднатися до Чернігівки і потрапити у «залежність» до «Флори».

Здійнявся, як то кажуть, у певних колах лемент і гвалт: як, добровільно в найми, під опіку капіталіста? З райцентру наїхало начальства стільки, скільки Дзержинівка за увесь свій вік не бачила. А досі й не підозрювала, що отак багато розвелося начальницької братії, готової кістьми лягти начебто на захист інтересів селян. Коротше кажучи, ще двічі скликали збори, одначе колгоспники зрештою наполягали на своєму.

— Якщо по правді, то рішення скоріше вимущене, з одчаю, ніж осмислене, — каже Анатолій Кіндратєв, котрий головував у «Росії», а тепер очолив автономний підрозділ агропромислового підприємства «Флора». — Держава про нас забула, держава нас на кожному кроці обманює і дурить: наобіцяє-наобіцяє, а слова не дотримує, то куди бідному селянину податися? А ми —маю на увазі наш колишній колгосп — не в тім'я биті: є пекарня, котра за умови фінансування може стати добрячим хлібозаводом, є олійниця, для якої певної суми вистачить, щоб перетворитися на олійно-екстрактне підприємство, нарешті є молокопункт, котрий цілком реально розширити до молокозаводу, випускаючи ще й не менш як 25 тонн твердих сирів на добу. То чом жахатися «пана» Колесникова, якщо він за те, аби люди на землі працювали на себе й на Україну, не втрачали свого унікального уміння, власних талантів і здібностей вирощувати хліб та до хліба, годувати народ багато смачнішими й поживнішими харчами від тих, що мов трава на смак, якими засипають нас комерсанти? А приїжджають американці і зізнаються, що кращим хлібом, кращим борщем і кращою ковбасою їх ніде у світі не частували...

Сталося ж так, що з Колесниковим у мене відбулося дві тривалі розмови. За першим разом Олександр Миколайович саме й вів мову про те, що «нагріб землі винятково для того, аби село й селяни не гинули та не стали зайві, непотрібні в себе вдома». Адже ні зараз нічого не має Колесников від землі, навряд чи й матиме щось найближчим часом. Навпаки, вся тепер «Флора», не лише її потужна будіндустрія, працюють виключно на Чернігівку та Дзержинівку, на забудову й відродження цих сіл і господарств. Справді, перебрати на себе утримання і розвій двох конаючих колгоспів сьогодні зважиться хіба що божевільний, а не типовий на сьогодні бізнесмен. З тих, кому над усе — громадити капітал, вигідніше везти наїдки, напої тощо з-за морів та океанів...

А річ у тім, що Колесников відкрив для себе поза першим фахом і третій закон: найдорожчий і найнетлінніший капітал в Україні — земля і люди на землі. І що цього, хоч як хто хотів, ніколи не привласнити в розумінні винятково власного багатства. Тут власними під силу зробити тільки... власний внесок, власну частку в розбудові села, в отже й держави.

І от під час другої зустрічі трохи втомлений на вигляд, хоч співчувай йому, Колесников повідомив новину: ще один колгосп у Солонянському районі, імені Мічуріна, проголосував за те, щоб звернутися до нього з проханням прийняти до «Флори». «Придане»? Півтори тисячі незасіяних гектарів, жодного справного трактора та 12—14-річне поголів'я в корівниках...

Сьогодні куди не кинься, все упирається в енергоносії. Вони диктують і дорожнечу в господарюванні. Тож справді дуже несподівано, навіть немислимо, що, дізнавшись про розвідані, але досі недоторкані газові родовища, а їх, між іншим, вистачає, «Флора», здається, першою в Україні придбала у приватну власність одне з них. Точніше кажучи, придбала право експлуатувати — і вже завершує буріння й устаткування двох свердловин. Це поблизу села Макіївка Кремінського району на Луганщині. За галузевими мірками родовище далеко не з найбільших, і навряд чи дійшла б найближчими роками до нього черга. Та Колесников, не злякавшись чималої позики і, залучивши в підрядника досвідчених газівників, зміг швидко налагодити роботи. За місяць-другий матиме власний природний газ — ви можете уявити таке?

Хоч це вже, звісно, інша, нова історія. Може, що й продовження однієї, але тієї, що тільки-но розпочинається. Про агропромислове підприємство «Флора» і його власника справді закінченого портрета ще не написати. Я лише знаю, що коли Колесников не зрадить собі і своїх принципів, то його доля не розминеться з жаданою долею вистражданої незалежної України. Декотрі — проти, декотрі — збоку, хто вичікує, а Колесников і такі, як він, — роблять. На майбутнє. Та вже сьогодні, бо без нього воно неможливе.

На фото: юний фермер Євтушенко з Донеччини допомагає батькам.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Дніпропетровськ.

Коли не буде макулатури — настане ще одна залежність

РАХІВСЬКА картонна фабрика — єдина в Україні, що виготовляє тару для пакування масла, маргарину, сирів, іншої подібної продукції. Її потрібно щороку понад 25 мільйонів штук. Рахівці кількість забезпечують.

Але нині з трьох технологічних ліній працює лише одна — бракує сировини, особливо целюлози.

Часом підприємство зупиняється зовсім: для її нагромадження.

Гортаючи одного разу протокол першого засідання уряду Карпатської України (1939 р.), наштовхнувся на такий запис: «Збудувати целюлозний завод у Тересві». Далекоглядний намір, ще не втратив актуальності і в наш час. В області щорічно заготовляється 1 мільйон 200 тисяч кубометрів деревини. З них 250 тисяч — технологічна сировина, з якої більш як половину ніде не використовують. А якби цю масу — та й переробити? Одержали б не менш як 150 тисяч тонн живого волокна. Чи не «золотий резерв»? Рахівська фабрика готова взятись і за виробництво целюлози. Але для цього потрібна державна підтримка. Кажуть, рівень виробництва паперу — це рівень культури держави. Приміром, Фінляндія виробляє його 80 тисяч тонн на одну людину.

Розуміючи, що на старих технологіях довго не протриматися, в колективі почали перебудовувати вільні потужності на випуск гофрокартону — надійної тари під сільськогосподарську продукцію, консерви, лікеро-горілчані вироби, взуття тощо. 1994 року запустили першу лінію. Обладнання, причому в стислий строк — лише за 6 місяців, виготовив «Дніпроважпапірмаш» (Дніпропетровськ). Нині на фабриці готуються виробляти сировину для гофрокартону, потреби якого в Україні теж величезні. Розроблено відповідний бізнес-план. Є замовлення з Чехії, Словаччини, Угорщини.

Микола ГОРВАТ.

Закарпатська область.

Михайло ВАСИЛАШКО, «Голос України»

Горький поступився ковбоєві зі шворкою

Репліка

У БУДЬ-ЯКОМУ провінційному містечку є частинка вулиці, де найбільше полюбляють прогулюватися тамтешні мешканці. У Хмельницькому її іменували колись «Від танка до банка». Але з часом танк переселили на західний кордон міста, а Промінвестбанк пересунувся на квартал у затишніше місце. На стартовій смузі стометрівки був колись пам'ятник Горькому. Але і його зняли. Тож пішохідка Проскурівської стала безіменна. Зато чи не щодень більше набуває західного стилю. Ні, не за культурним чи сервісним обслуговуванням у магазинах, барах, кафе та подібних до них установах. Тільки за зовнішніми ознаками. Як колись недоучі-провінціали прагнули базікати «по-расейськи», так нині їх заносить на американізацію.

Повсюди вітрини, вивіски, антураж почали розцятковувати готично-латинським шрифтом. Скажімо, перший поверх центрального універмагу нагадує більше торгову точку якоїсь англомовної країни, ніж український магазин.

Та рекорд національної самонеповаги побила міська архітектура. У центрі отієї «шпаціріштрассе» притарабанила на весь фасад багатоповерхової споруди щита, на якому намальовано ковбоя зі шворкою. А через оте грандіозне панно англійський текст «Мальборо». І вже дещо скромніше — київський телефон фірми. Як згодом з'ясувалося, цей червоно-коричневий атлет у капелюсі своєю шворкою обплутав найінтенсивніші міські магістралі.

Звісно, за цим архітектурно-естетичним антиукраїнським оформленням міста простежується чиясь певна вигода. Але, приносячи зиск окремим категоріям хмельничан, загалом вона завдає шкоди національному й духовному відродженню. «Тиха американізація» українського суспільства почалася не тільки засобами наочної пропаганди, й аудіовідеоканалами. При найменшому молодіжному гурті тільки й чути сьогодні англомовні пісні, хоча жоден слухач — ні бе ні ме в тому змісті. Просто — мода? Аналогічий пасаж і на екранах телевізорів. Канали телебачення, й місцевого особливо, заполонили низькопробні бойовики, що пропонують насилля і зло, торжество сили, а не добра, перемогу багатства, а не розуму, перевагу розпусти, а не культури.

Бездуховність, глум над моральними устоями, нехтування власної національної гідності перед світлом золотого диявола — то атрибут ні свободи совісті, ні свободи думки, то — лице нашої нікчемності. І їй треба класти край. У масштабах держави. І під контролем влади. Бо, не зміцнюючи духовність, ми ніколи не зміцнимо економіку, ніколи не утвердимося у світі як суверенна держава, до якої так прагнемо йти. Принаймні з трибун так кажемо. На ділі ще й досі немає системи державної пропаганди, єдиної ідеологічної системи державотворення, комплексної програми піднесення духовності. А, як відомо, не кинувши зернят у грунт, не матимемо колосу. Зате заряснілють будяки заокеанських парників.

«Про себе з гордістю можу сказати, що я грузинський письменник. З гордістю, бо вважаю себе продовжувачем кращої традиції грузинської (вона характерна й для української) культури, коли письменник є не просто щебетливою пташкою, а виразником народного болю. Я не Ілля Чавчавадзе, звичайно, але схожий на нього, як, скажімо, кіт на лева. Я з тієї самої породи...»

Гурам Петріашвілі.

Точка зору

ЯКЩО МОЖЕШ БУТИ ОДНІЄЇ ПОРОДИ З ЛЕВОМ — НЕ БУДЬ ЯЩІРКОЮ

За першою освітою Гурам Петріашвілі — математик. Звідси — точність і чесність його принципів у житті й творчості. Бо математика — найчесніша наука. Там, кажучи про теорему Піфагора, не досить вигукнути: «Клянусь матір'ю, це правда!»: теорему просто треба довести. Єдина річ для Гурама Петріашвілі залишається аксіомою: людина має любити свою Вітчизну. Любов'ю до Грузії просякнуте кожне слово поета, казкаря, публіциста, критика, перекладача, кінорежисера, актора Петріашвілі.

Життєвий шлях Гурама був не просто тяжкий — часто непрохідний. Втім, слово «був» звучить надто оптимістично: грузин, для якого Вітчизна над усе, змушений нині жити у вигнанні — в Україні. Гурам, крім перелічених вище занять, доводив свій патріотизм активною участю у політиці — був депутатом Верховної Ради Грузії першого демократичного скликання, очолював підкомісію з питань літератури і мистецтва. Соратник Звіада Гамсахурдіа зберіг вірність першому Президентові до сьогодні. Тому й зупиняється щоранку його зір не на рідних обрисах тбіліської Святої гори, а на рівних кварталах Чернігова. Тут, на місцевому телебаченні, Гурам Петріашвілі виступає з циклом передач про українську культуру, відкриває нашим землякам імена українських митців, про котрих ті чернігівці, що орієнтовані на сусіда, мають таке саме уявлення, як мешканці якогось гірського села у далекій Грузії.

З Гурамом Петріашвілі дуже цікаво розмовляти, але важко про це писати: «за кулісами» газетних рядків залишаються його інтонація, жести, міміка. Втім, той, хто бачив знамениту грузинську кінострічку «Нейлонова ялинка» (усього знявся в 30 кінофільмах), можуть легко уявити мого співрозмовника: саме він зайнятий там у головній ролі. Гурам розповідає про Звіада Гамсахудіа, такого, якого бачив і знав, про трагедію Грузії, що розкололася кілька років тому на два протиборчі табори, про причини й авторів цього розколу, одне слово, про те, що ми знаємо здебільшого лише через посередника — російські мас-медіа.

— Батоно Гурам, мені здається, нині в Грузії немає байдужої до вас людини: Петріашвілі або хвалять як патріота і сподвижника Звіада Гамсахурдіа, або, так само не шкодуючи емоцій, лають як фашиста, махрового звіадиста.

— Мабуть, це залежало від тих людей, з ким ви говорили. Я такий, як є. Називають звіадистом? Дякую. Для мене це так само почесно, як бути давидобудівникістом чи чавчавадистом. Для того, щоб дізнатися, хто я, треба знати правду про Звіада Гамсахурдіа. Даруйте, маю сумнів, що в Україні вона широко відома.

— Більшість українців знають те, що й інші: Звіад — людина-переродженець, диктатор, що узурпував владу і нещадно розправлявся з політичними опонентами.

— Я розумію, «Останкино» популярне і у вас... Звіад Гамсахурдіа — великий син Грузії, одна з найяскравіших особистостей в її історії. Просто в маленьких людців, засліплених від злості, заздрості або глупоти, немає можливості побачити цю особистість. Вони схожі на тих сліпців, що обступили зусібіч великого слона і, схопившись за якусь лише частину, вважають, що слон — це довга мотузка або стовп, або... далі залежить від уяви. Той, хто вчепився за хвіст, злиться, чому слон не поводиться, як мотузка, той, хто тримається за ногу, не розуміє, чому стовп якийсь дивний. З подання Кремля і Луб'янки (а аналіз подій, фактів не викликає сумніву, що автори сценарію звідти) було створено шарж на першого грузинського Президента. А вже потім усі дружно накинулися на цей шарж, розвінчуючи, звинувачуючи, проклинаючи.

— Даруйте, батоно Гурам, але в розвінчуванні переважало не лише «Останкино». Демократична преса, яку не звинуватиш у симпатіях до КДБ, наприклад, писала про справді неймовірні речі, що відбувалися в Грузії за часів Звіадового президентства...

— Я поясню чому. Андрій Сахаров не любив Звіада Гамсахурдіа. Академік — російський дисидент, Звіад — грузинський патріот. Перший хотів просто поліпшити імперію, другий прагнув незалежності для Вітчизни. Ось чому перший не любив другого. Демократична преса (я писав би це в лапках) була вихована на більшовицьких принципах — когось підносити до небес. На противагу Леніну почали боготворити Сахарова. А якщо демократ Сахаров не зносить націоналіста Гамсахурдіа, треба всім демократам об'єднатися в дружному «Ату диктатора і фашиста Звіада».І «аргументи» наводять. Алла Боссарт, наприклад, писала в «Огоньке» (1991 р. № 40): Гамсахурдіа всіх нас оголосив іноземцями. Звичайно, шановні пані. Грузія проголосила свою незалежність, і московські журналісти-гості в нашій державі, саме іноземці. Що ж тут такого? Ось я в Україні іноземець і вважаю, що від того не постраждала ні моя репутація, ні України. Ще одна відома демократка, вдова Сахарова Олена Боннер, 1991 року писала в «Мегаполис-экспресс» (№36): «Я не политик, но при том, что в Грузии — Гамсахурдиа, прослеживаю четкую геополитическую ситуацию. Россия потеряла Кавказ, значение которого для нас понимал еще генерал Ермолов. И нам придется бороться за Армению, если мы не хотим стать геополитически ничтожны». Ось вам взірець типової думки російських демократів. Я можу навести їх сотні. За «турботами» про «бідних грузинів», над якими «деспотує» «несамовитий Звіад», в демократичному стані навіть не помітили факту вручення Гамсахурдіа 1992 року медалі миру імені Альберта Швейцера за те, що «на посту Президента проводив миролюбну політику і захищав права людини». Кого цікавили якісь там права, адже діяльність Звіада загрожує Росії втратою «геополітичних інтересів» на Кавказі. Отже, треба усунути перешкоду. І не лише з допомогою зброї, а й слова: путч був можливий в контексті величезної антигамсахурдівської кампанії в пресі. І таку кампанію розгорнули не лише в Росії і Грузії, а й за їхніми межами — готували благодатний ґрунт для показу Звіада-диктатора, Звіада-тирана. Інакше не можна було, інакше світ обуриться, як можна усувати Президента, якого обрали 87 відсотків грузинського народу.

Пропагандивна машина запрацювала на повні оберти. Ось це вони добре вміють робити, світ і досі дивиться переважно очима «Останкино» на ті процеси, що відбуваються на терені колишнього Союзу. Колись історія ще розставить крапки над «і» і висвітлить роль ЗМІ у кривавому перевороті в Грузії й усуненні законного Президента.

— А чому ж тоді, на вашу думку, російська демократична преса не нападала на Прибалтику?

— Чому не нападала? До 1991 року і про Ландсбергіса писали, що він фашист. А потім американська адміністрація і Конгрес твердо стали на захист незалежності прибалтів (див. «Новое время», 1991 р. № 18, інтерв'ю з американським політологом Мрозом), і їх залишили в спокої.

— І все-таки зброю проти звіадистів підняли грузини. Я сама розмовляла в Тбілісі з багатьма вашими земляками, які були переконані: в усіх бідах Грузії — в розвалі економіки, в численних кривавих сутичках, в переслідуванні інакомислячих — винні Гамсахурдіа та його оточення. Звіада звинувачували навіть у підтриманні московського путчу.

— Я ж вам казав, що сценарій писали не дурні. Росія, яка так майстерно грала перед Заходом роль демократичної країни, не могла в 1991 році розпочати чеченський варіант «ведення кавказької кампанії»: Грузія все-таки не «суб'єкт федерації». Треба було знайти «троянського коня» серед самих грузинів і з їхньою допомогою усунути Гамсахурдіа. На превеликий жаль, у Грузії такі зрадники національних інтересів знайшлися. Опозиція сформувалася досить швидко: старі партійні функціонери, звиклі до пільг і нагород представники інтелігенції (Звіад збирався ліквідувати звання і пільги, покласти край закордонним поїздкам за народні кошти). У жовтні 91-го в майстерні художника Зураба Церетелі на Арбаті зустрілися Сігуа, Кітовані, Грачов і Бурбуліс. (Див. «Московские новости», 1994 р., № 14). Про що йшлося, неважко здогадатися з огляду на імена цих осіб — учасників змови. Фарисейство безмежне: через місяць Бурбуліс в інтерв'ю журналу «Новое время» розмірковує про демократію, про те, що не треба заважати іншим народам у виборі свободи, а сам уже чудово знає, що проти Грузії готують путч. У хід запускають відверту брехню, фальсифікації, провокації.

Звинувачення Гамсахурдіа в підтримці Янаєва і К° просто алогічне, так само, як і в розвалі економіки: Звіад так мало був біля керма держави, що просто нічого не встиг би наламати, якби і хотів. До речі, подивіться, що робиться в нинішній Грузії. Бачите розквіт? Недавно одержав з Батьківщини газету: значна частина колишніх опозиціонерів приходить до тями і визнає, що біди нашої Вітчизни не від Гамсахурдіа, а від того, що його законну владу повалили силою зброї.

— Але, батоно Гурам, як любив повторювати один з класичних «дисидентів», факти — річ уперта. Преса не просто огульно звинувачувала звіадистів, а опиралася на докази: свідчення інтелігенції, котра зазнала переслідування від Президента Гамсахурдіа, списки осіб, що потрапили в немилість, фанатизм натовпу прихильників Звіада — він відлякував усіх, хто наважувався бодай у чомусь не погодитися із звіадистами.

— Давайте оперувати «впертою річчю». Справді, найулюбленіший аргумент опозиції — переслідування творчої інтелігенції. А хто був втіленням інтелігенції в Грузії? «Переслідувач» Гамсахурдіа. Кого ж переслідували? Я вже казав, що до опозиції приєдналися представники інтелігенції, яких Звіад образно охарактеризував «орденоносними». Ось Фелліні — бог у світі кіно, але він не є народний артист Італії або Герой капіталістичної праці, не воссідає в парламенті і не відповідає, скажімо, за врожайність маслин. А наші радянські митці вже десь на генному рівні засвоїли: їм належать не лише почесні звання, а й місця в парламенті, пільги, зарубіжні турне, всенародна любов апріорі. Вони не могли уявити, як, їм пропонують брати участь у виборах? Народ не віддав голоси? Нахабство — їх просто зобов'язані обрати. Один з, безперечно, талановитих грузинських режисерів, що підтримав путчистів, якось зізнався мені: «Розумієш, Гураме, мені ніхто нічого не забороняє, але якось... якось неохота жити».

З'ясувалося, що в багатьох представників творчої інтелігенції, розбещених радянською системою, політичної свідомості було менше, ніж у простих селян. Ті казали: ми обрали Президента, якщо чинитиме не так, наступного разу переоберемо. Тут дозволю собі невеликий екскурс в історію.

У 20-му році до влади в Грузії прийшли соціал-демократи. Вони не до кінця відстоювали національні інтереси, але коли німецькі політики порадили народним демократам здійснити переворот, ті відповіли: ні, ми на це не підемо, бо не хочемо створити в Грузії прецеденту усунення законно обраної влади. На жаль, політики-недоучки не знають історії...

Тепер про те, як переслідували. Було надруковано в газеті список начебто заборонених Звіадом авторів і видань, і з'ясувалося, що в багатьох з них вершина активності припадала саме на час президентства Гамсахурдіа. В театрі йшла навіть п'єса Джаба Йоселіані, якого ув'язнили як ватажка незаконного військового формування.

Багато говорять про якийсь міфічний список, складений звіадистами для обліку і, відповідно, арештів інакомислячих. Але ніхто того списку пізніше так і не показав. Тим більше, що Генеральний прокурор, який потім перейшов до путчистів, міг легко це зробити, втім, як і показати протоколи допитів «жертв» Звіада. Очевидно, неможливо довести те, чого не існує. Одна з «переслідуваних» стверджувала: були дані, що нас мали арештовувати, ми не ночували вдома, а вдень я працювала над фільмом. Це ж нісенітниця, а не диктатура! Де ви бачили такого сором'язливого диктатора, який не наважується арештовувати жертву на роботі після того, як проспівали треті півні? І взагалі, чи можлива диктатура, коли тобі не належать ні КДБ, ні армія, а на території перебувають чужі збройні сили.

Коли Едуард Шеварднадзе приїхав «рятувати» Грузію, він сказав, мабуть, найстрашніше: «Вітаю інтелігенцію, що взяла в руки зброю». Як інтелігенція може взяти в руки зброю? Проти кого? Проти обраного народом Президента? Проти самого народу? Люди, що з допомогою зброї «звільнилися» від «диктатора» Гамсахурдіа, встановили нині в Грузії поліцейський режим: в'язниці переповнені політв'язнями, серед яких, зокрема, Віктор Домуховський, Вальтер Шургая та ін., двом звіадистам Іраклію Доквадзе і Петрі Гельбахіані винесли смертний вирок (західні експерти трактують це як порушення прав людини. Але...)

Тепер про натовп фанатиків. Натовп, на мою думку, це коли збирається багато людей, але кожен з них має свою мету, свою вигоду від цього збирання. Коли дуже багато людей прагнуть однієї мети — незалежності Батьківщини, це вже, даруйте, не натовп, це — народ!

— Ви були близькою людиною до Звіада Гамсахурдіа. Скажіть, який був Президент поза політикою?

— Я навіть зробив колись таку передачу: «Президент без політики»... Звіад — надзвичайно чесна, делікатна людина. Він навіть не наважувався перебивати мову тих, хто вочевидь зловживав терпінням і часом Президента. Попри ввічливість, інтелігентність завжди був людиною-крицею. З пелюшок великий Костянтин Гамсахурдіа виховував з нього грузина, вільну людину. Лише раз у житті я бачив, що Звіад втратив свою «сталевість» — у перші години після смерті найближчого друга Мераба Костави.

Я мав можливість спостерігати за ним у різних обставинах: на вченому симпозіумі (Звіад чудово володіє багатьма європейськими мовами), тоді його лекції були пересипані такими спеціальними термінами, що половину з них необізнаний просто не розумів: на зустрічах з народом він був зовсім інший — простий, доступний, рідний усім, бо виховувався на тих самих традиціях, на тій самій історії, що і його виборці. Я не бачив, щоб хтось так знав рідну культуру, як він. Ми відчували, Президент — плоть від плоті народу, а не особа з національним колоритом: немає в Грузії такого місця, стежини, пагорба, яким би він не знав назви, такої народної пісні, якої не заспівав би. Звіад — втілення Грузії. Його і побратима Мераба Коставу нам послав Бог, як винагороду за всі страждання грузинського народу. Господь наче сказав цим: ви гідні свободи, але будьте схожими на них. Якщо у вас є лев, не треба бути ящірками.

Звіадові справді допомагав Бог, сама людина просто не витримала б такого напруженого режиму, за яким працював Президент. О 9-й уже був на роботі, додому повертався часто майже опівночі. Ще до 4-ї ранку працював у домашньому кабінеті, потім — спеціальні вправи хвилин 15, і лягав спати. А о 9-й знову переступав поріг робочого кабінету. Я щиро дивувався: як він може так жити. Втім, я впевнений, що Звіад Гамсахурдіа в доброму здоров'ї ще переживе мене.

— ?

— Не дивуйтеся, перед вами не божевільний. Я вірю і маю переконливі докази, що перший Президент Грузії живий. З огляду на відомі причини, я не наводитиму їх тепер, але настане час, і всі переконаються в правоті мого твердження. Я обіцяю, що ваші читачі незабаром дізнаються деталі «смерті» й «воскресіння» Звіада Гамсахурдіа.

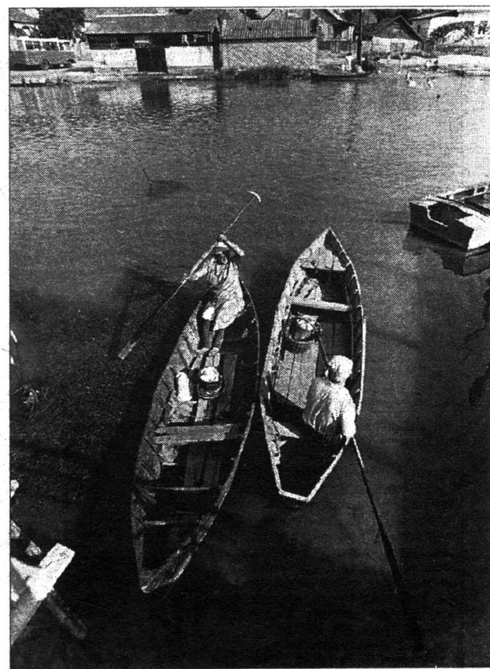
— Батоно Гурам, може скластися враження, що ви запеклий русофоб, ненависник усього, де присутній епітет «російський». А тим часом у своїх казках ви навіть найзліших ворогів не караєте смертю, торжество Добра над злом завжди відбувається у гуманніший спосіб.

— Я не хотів би, щоб у когось склалося таке враження. Одним з моїх найулюбленіших поетів є Сергій Єсенін (про офіцера російської армії Олександра Пушкіна цього сказати не можу). Я плакав, коли помер Василь Макарович Шукшин. Щиро схиляю голову і перед сучасниками, великими громадянами Росії, які мають мужність протестувати проти імперських амбіцій, що охопили зверхників Федерації. Такі люди, як Юрій Афанасьєв чи Валерія Новодворська (на жаль, їх дуже мало) — майбутнє Росії, вільної, багатої, щасливої. Росію, її народ колись обманули, втовкмачивши, що величність держави залежить від кількості території. Величність народу — у тих духовних вершинах, яких він досяг. М'язами бути великим неможливо. Тоді Шварценегтер буде величавішим за Антуана де Сент-Екзюпері. І ще одне. Росія спокутує свій гріх перед Грузією тоді, коли хто-небудь з її режисерів зніме фільм про героя Грузії — Звіада Гамсахурдіа; такий самий правдивий, як робота англійського режисера Річарда Атенборо про Ганді, великого сина Індії, що, так само, як і Звіад, присвятив своє життя найблагороднішій меті — визволенню Вітчизни від колонізаторів.

Розмову вела Людмила КОХАНЕЦЬ.

На знімку: Звіад Гамсахурдіа.

Людмила ЛЮДМИЛКІНА, приватний іхтіолог

Усі в човнах, не рахуючи собак

Пам'ятаєте анекдот: зустрілися дві бабці в електричці. Одна питає: «Ви куди?». «Я — в Київ». «А я — з Києва!» Щоб так довільно поводитися з простором і часом, треба бути філософом. В Україні є ціле місто філософів. Так і називається — Вилкове. Яке воно місто, хоча й збудоване за венеціанським досвідом — на воді? Однак — місто! Будь-який вилківський громадянин, не кажучи вже про мера, доведе вам це з паперами в руках. Але на цьому вилківське марнославство й закінчується. І починається дерев'яна бруківка, якою славилися деякі міста на початку століття, а Вилкове — і нині.

Притульна близькість до води таємниче повпливала на вилківську фауну — тут небачена кількість собак. І якість. Підраховано: лише одна з п'яти собак виявила інтерес до заїжджого зі столиці блідошкірого фотожурналіста. Чотири з п'яти **(див фото)** й вухом не повели. Не кажучи вже про вилківських бабусь, серед яких процент філософів був ще вищий.

У Вилковому дуже вродливі кози. І громадяни тримають їх, як собак, при собі — буквально за вуха. А корів в човнах відправляють на острів — пастися. Корова в човні — персонаж майже міфологічний. Однак священні вилківські річкові корови, незважаючи на це, справно дають молоко.

Якщо чиїсь діти в пісочку бавляться, то вилківські — у водичці. Прямо з порога пірнають. Літо!

Зустрічаються двоє в човнах. «Ви куди?». «Я— з Вилкового». «А я — у Вилкове!».І чистісінька правда.

Це не літній міраж. Це Одеська область. Це глибока провінція. І це — майже море.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Павло КИСЛИЙ,
академік
НАН України

ЕЛІТА НАЦІЇ, МОВА

Чому українська інтелігенція ніяк не може позбутися рабської психології

НАДБАННЯМ людства є надзвичайно проста істина: земля належить усім, але тільки той почуває себе на ній добре, хто володіє її частиною. Це ствердили євреї своєю тисячолітньою історією, це стверджують сьогодні цигани — народ, який не асимілюється, але й не виборює собі надійного місця під сонцем. Це крайнощі, між якими перебувають народи, ладні стояти за свободу до останнього подиху, як, скажімо, чеченці, і такі, як українці, котрі мають своє місце під сонцем, завойоване предками, але ладні його позбутися, тому що не усвідомлюють своєї величі, свого «Я».

ЧОМУ саме у мого народу така свідомість? За волю він мужньо бився з сарматами, гуннами, аварами, булгарами, хозарами, печенігами, половцями, татарами, турками, поляками, литовцями, росіянами, німцями. І непогано бився! Мав свою державу — Київську Русь, мав козацьку республіку, Українську Народну Республіку, а з 1991 року живе у незалежній Україні. Мав би бути гордим! Адже євреї спромоглися відродити свою державу через 2000 років і щасливі. А мій народ — ні! Чому?

Можна дати ствердну і безперечну відповідь на поставлене питання. Тому, що український народ не має своєї національної еліти. Народ є носієм мови, традицій, свідомості приналежності до нації. Але він сам по собі не може захищати свої національні інтереси. І не варто стверджувати, як це часто робиться, ідею рабської душі народу. За національну ідею, за державу повинен боротися той, хто живе за рахунок народу, за рахунок держави: державна адміністрація, військо, національна інтелігенція — одним словом, еліта. Саме вона повинна відстоювати політичну, економічну і духовну незалежність. А яка еліта у нас? Переважна більшість тих, кого за приналежністю до вищих верств суспільства можна було б вважати за еліту, насправді не є елітою українського народу.

Поговоримо про відповідальність еліти за стан самоусвідомлення нації. Його можна вважати неблагополучним. У нації відсутнє почуття гордості і гідності. А це те, що закладається у гени протягом багатолітньої селекції. Аналіз історичних ситуацій, коли нації переходили від національного нігілізму до патріотизму, показує: почуття національної гордості, гідності, любові до своєї землі, держави проростає за єдності народу і його еліти — інтелігенції. І тільки в умовах використання рідної мови у сфері освіти, науки, виробництва й управління. А цього якраз у нас і нема. Еліта до народу байдужа, гордості не має, мови не шанує.

Мовна ситуація в Україні перекособочена. Сфери вживання української мови звужені.

Як предмет і засіб навчання — не у всіх школах і вузах.

Як засіб міжнародного і міжетнічного спілкування — дуже рідко.

Як засіб загальнодержавного спілкування — не повністю.

Як засіб наукової і виробничої діяльності — рідко.

Як засіб громадсько-політичної діяльності — недостатньо.

Як засіб масової інформації — недостатньо.

Як засіб справляння релігійних культів — недостатньо.

Як засіб державного управління — для пристойності.

Маємо Закон «Про мови в Українській РСР», закон держави, якої вже нема. Маємо програму, що регламентує використання української мови в освіті, культурі, системі державного управління, у Збройних Силах, у судах. Маємо депутатів у Верховній Раді, які принципово не говорять українською мовою, міністрів і працівників міністерств, що каліченою мовою виступають перед телекамерою, а на роботі користуються лише російською мовою, викладачів вузів, що запитують студентів, якою мовою читати лекції.

Така мовна ситуація у незалежній державі неприпустима. Наприклад, у Франції за часів революції 1790 р. в результаті перепису населення виявилося, що з 26 млн. французів рідною вважають французьку лише 11 млн.чоловік. Ще 3 млн. сяк-так нею володіють, а 6 млн. чоловік зовсім її не знають, а знають тільки німецьку, італійську, іспанську, бретонську, баскську, окситанську, каталонську, корсиканську мови. Конвент тоді прийняв перший в історії закон про використання національної мови.

Виступаючи перед конвентом, абат Б.Барер у своїй доповіді сказав: «Федералізм і забобони говорять бретонською мовою, еміграція і ненависть — німецькою, контрреволюція — італійською, а фанатизм — баскською мовою». А якою мовою говорять в Україні тепер і федералізм, і забобони, і ненависть, і контрреволюція, і фанатизм? Але про це ніхто навіть не заїкається, зважаючи на те, що вожді нації не вживають таких слів, як «нація», «національний», щоби, не дай Боже, ніхто не звинуватив їх у націоналізмі. Та це суто емоційні причини.

Справжніми причинами можуть бути або дрімуче невігластво або соціальне замовлення Великої імперії чи будівників інтернаціонального раю, що лаконічно і яскраво по простоті душевній проголосив свого часу М.Хрущов у Білоруському університеті: «Чем скорее все мы будем говорить по-русски, тем быстрее построим коммунизм». Сучасні наші вожді, мабуть, думають так само. Для українських підручників, книг, газет паперу немає, грошей немає, підтримки немає. А вожді — українці?!

Маємо міністра освіти М.Згуровського, який у газеті «Киевские ведомости» спокійнісінько заявляє, що, мовляв, неважливо, якою мовою вчитися, — були б знання: «Проблему и так острую можно еще больше заострять, а можно и взвешенно решать. Тут следует посмотреть в будущее: является ли процентное соотношение русского и украинского языков той конечной мудростью, которая нужна нашему государству и народу, в нем живущему?» Тут однозначно! Мудрість на боці «русскоязычных». Чи то ж можуть 40 млн. українців рівнятися до 1 млн.естонців? То народ мудрий, а то ж «хохли»!

В унісон міністрові освіти говорить у «Вічі» голова Вищої атестаційної комісії І.П.Дзюба. Мовляв, не будемо завдавати собі зайвого клопоту, нехай пишуть російською: «Реалізуючи на практиці державну мовну політику, ми стежимо за тим, щоб проблема мови не стала перешкодою в науковому, інтелектуальному змаганні українських учених. Для нас найголовнішим є наукова істина, її пошук, її проголошення і захист. Мова не повинна і не може стати завадою в науковому пошуку Істини». Це ж треба! Виявляється, дуже тупі вчені в Івана Дзюби. Істину російською мовою ще якось можуть доп'ясти, а вже опанувати українську мову кебети не вистачає. Та, мабуть, тут всетаки не в кебеті справа! Переважна більшість вчених Національної Академії наук знає українську мову, за винятком дрімучих шовіністів, але нею не користується. Побувайте на засіданнях відділень Національної Академії наук і прийдете до висновку, що перебуваєте на зборах російської діаспори. Запитують такого вченого за кордоном: «Ви звідки?» — «З Києва!» — «А, рашен!» (росіянин) — «Ага, рашен, рашен!» Рабська психологія українського інтелігента запрограмована в генах. Місце української еліти займають переважно манкурти і яничари, які продукуються цілком природно. Спробуємо підкріпити це твердження на історичному тлі.

ПРО українську мову можна говорити з певністю, починаючи з п'ятого століття нашої ери. Тоді, 1500 років тому, на терені України жили поляни, древляни, сіверяни, дуліби, тиверці, уличі, серби, білі хорвати, які входили до великого племінного союзу під відомою назвою анти. В цей же час у результаті воєн слов'ян з Візантією багато племен переселилося на Балкани, в тому числі серби і хорвати. Ці народи уже 1500 років живуть відокремлено від України, не мають з українцями прямих контактів. Але незважаючи на це, мови сербів, хорватів, лужичан (лужицькі серби — верхів'я річок Лужиці і Шпреє) дуже споріднені з українською мовою як за лексикою, так і за побудовою. Так, О.Стрижак у праці «Серби і Україна» наводить низку суто українських слів, які побутують у сучасній сербській мові: вабити, важити, вилиця, газда, гай, гинути, голота, гуска, злочин, квочка, комин, крок, лагодити, лати, люлька, муляти, паша, гуня, ватра, плахта, послуга, праля, сукня, торба, шкодити. Це говорить за те, що та мова, з якої розвинулася сучасна українська мова, побутувала на терені України 1500 років тому!

А якою була наша мова 1000 років тому, за часів Київської Русі? Населення, яке жило на території Русі (земля Київська, Переяславська, Чернігівська — за літописом сюди, у Русь, їхали з Новгорода, Владимира, Рязані, Суздаля), говорило українською мовою. Про це свідчать тогочасні писемні джерела, що звичайно написані церковнослов'янською (староболгарською) мовою, але їх творці і переписувачі вживали українські слова і робили помилки у староболгарських словах, властиві українським словам. Це особливо чітко видно із української системи написання імен і вживання кличної форми у літописах і світських творах: Павлові, Петрові, попові Івану, свята Софіє. У «Слові о полку Ігоревім» автор прямо вказує у першому реченні, що почне він повість про похід Ігоря старою мовою. І справді, з часу хрещення Русі (988 рік) до написання «Слова» минуло 200 років, і церковнослов'янська мова була вже, без сумніву, старою мовою. Є цьому і пряме підтвердження: на одному з мечів Києва десятого століття викарбувано: «Коваль Людота».

У Київській Русі була така мовна ситуація: богослужіння у церквах і справи державної адміністрації велися церковнослов'янською мовою. Цією мовою Кирило і Мефодій переклали Святе Письмо, тому навчання служителів православної церкви і чиновників велося церковнослов'янською мовою. Під впливом розмовної української мови у світському житті церковнослов'янська мова розвинулась у літературно- писемну мову, в основі якої лежала церковнослов'янська мова, яка ввібрала в себе фонетичні, лексичні і морфологічні особливості української мови. Тому навіть такі українофоби як В.Бєлінський відносили «Слово» до «малорусского наречия».

Літературно-писемну мову Київської Русі ідеологи Третього Риму абсолютно безпідставно проголосили давньоруською мовою, тобто мовою міфічного давньоруського народу, з якого начебто утворилися російський, український і білоруський народи.

Ситуація з різними мовами — книжною і народною — залишалася на терені України до І.Котляревського і Т.Шевченка. Але це мало змінило справу, тому що українська мова у Російській імперії практично була заборонена. Нею користувалася лише невеличка громада патріотичної інтелігенції. За часів радянської імперії ця громада значно виросла у 20-ті роки, але потім поголовно винищена як ворог комуністичної ідеології, носій «ідеології буржуазного націоналізму».

Отже, запровадження християнства у Київській Русі супроводжувалося введенням писемності, що вивело Русь на шлях цивілізації. Але привнесення церковнослов'янської (староболгарської) мови, як показують уроки історії, мало для українського народу сумні наслідки. Мова писемна і мова народу стали різними. А оскільки мова писемна була мовою Святого Письма, то мова народу автоматично ставала нижчевартісною. Ця аксіома залишалась рушійною для російської православної церкви до цього часу. Остання не переходить на богослужіння російською мовою, тому що тоді в Україні потрібно переходити на богослужіння українською мовою, а у Білорусі — білоруською. І це зовсім не тому, що церковнослов'янська мова — це мова канонічного письма. Заяви служителів церкви про необхідність використання канонічного письма суперечать вченню творців церкви. Так, апостол Павло у посланні до коринтян каже: «Дякую Богові моєму, — розмовляю я мовами більше всіх вас. Але у церкві волію п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою».

Головним наслідком існування писемної і народної мов у державі було відокремлення інтелігенції, грамотних людей від народу. Той, хто володів грамотою, був вищим, недосяжним, причетним до Святого Письма! Грамотна людина посідала вищий щабель від простолюду і була для останнього особою вищою. Ця ситуація залишалася в Україні тисячу років, тому й не дивно, що, розповідаючи про Павла Чубинського, наша бабуся говорила: «То був дивний пан. Він говорив нашою мовою». За тисячу років був, звичайно, не один дивак Павло Чубинський. Але переважна більшість інтелігентів творила книжну мову, а у 18 столітті перейшла на російську.

Створилася така ситуація, коли знавець російської мови, навіть дуже покрученої, вважався мудрецем. Такий собі Галахвастов був «розумний, аж страшно». Ситуація мало змінилася і сьогодні. Загорають на березі Росі дівчата з Києва. Підходить «русскоязычный». «Вы из Киева?» — «З Києва!» — «А почему это вы между себя не говорите по-русски?» Ще приклад. На прилавку продається томик Гі де Мопассана. Бере його дама в руки, вертить сюди-туди: «А у вас нету в оригинале?» — «А ви читаєте французькою?» — «Почему по-французски? По-рус...»

Негативну роль християнської релігії у створенні мовної ситуації в Україні можна було б вибачити, але те, що ця релігія не служить тепер справі об'єднання нації, нормально сприймати не можна.

І ГІДНІСТЬ

Усі народи, що звільнилися від імперського ярма, скажімо, Туреччини, Австро-Угорщини, Росії, (Польща, Фінляндія), використовували релігію як вагомий чинник для об'єднання нації і творення держави. В Україні і цього фактично використати неможливо. Маємо не одну православну церкву, а чотири конфесії: Українська православна церква Київського патріархату, Українська автокефальна православна церква, Українська православна церква Московського патріархату, Греко-католицька церква. Яка може бути мова про єднання нації з допомогою церкви, коли конфесії, а точніше — їхні пастирі, до цього не кличуть, а пастирі УПЦ Московського патріархату взагалі з імперії не виходять? Тут найтрагічніше у тому, що та імперія знищила православну церкву, зруйнувала храми, розстріляла священиків. Певно, доктрина царелюбія є найвищою доктриною російського православ'я. То якою є еліта православної церкви?!

Другою фундаментальною причиною рабської душі українського інтелігента стало трьохсотлітнє життя у Російській імперії. В імперії доступ навіть до незначної посади вимагав знання російської мови. Особи, що її не знали, почували себе приниженими і відмовлялись від рідної мови. Ще за царя Петра Першого українська інтелігенція полізла до столиці імперії, заполонила приказы, школи, зайняла духовні парафії. Інтелігенція покинула свій народ і пішла служити імперії. Вона стала гордістю чужого народу. І нема їм числа, манкуртам і запроданцям, що піднесли чужий народ і принизили свій, надавши можливість недругам казати, що не було в Україні мудрих і талановитих. Цікаво було б скласти такий реєстр служивих людей імперії, починаючи, скажімо, з Феофана Прокоповича. А служили і служать тепер ці манкурти завзято, самовіддано, щоб не запідозрили їх у тому, що лакеї вони не справжні. Звичайно, не міг порядний росіянин у російському парламенті порвати український державний прапор. Це зробив «русскоязычный» Лисенко, родом з Черкащини.

НЕ ОСТАННЮ роль у розповсюдженні російської шовіністичної ідеології в Україні відіграли комуністи. Вони будували радянську імперію, такий собі інтернаціональний колгосп. Про жодні національні інтереси мови не було, адже творився єдиний «радянський народ» з єдиною російською мовою спілкування. За часів Л.Брежнєва було вже навіть проголошено як велике досягнення комуністичної ідеології утворення в Союзі «радянського народу». Це твердження так вкорінилося у свідомість радянського інтелігента, що і через чотири роки після зникнення Союзу віце-президент НАН України П.Толочко на загальних зборах Академії без застереження заявляє, що поняття «радянський народ» і «український народ» по своїй суті ідентичні. В Україні, як і в інших республіках, національною мовою користувалася невеличка купка інтелігенції—письменників, які, за незначним винятком, оспівували партію за мудру інтернаціональну політику. Коли «виняток» був значним і починав пересилювати «інтернаціоналістів», то він швидко опинявся у мордовських таборах, як це було у шістдесяті роки.

А за що стоїть сучасна комуністична еліта? За те ж саме! За об'єднання з Росією (без Єльцина), за надання російській мові статусу державної, а отже, за продовження русифікації, нищення української мови. За цим проглядається елементарне ігнорування раніше набутого досвіду. А цей досвід, гадаю, найкраще викладений І.Детковим у журналі «Коммунист» (№ 8, 1988 р.): «На жаль, адміністративний запал і сверблячка, догматизм мислення, спрощене розуміння проблем національної культури, історії, мови і понині заважають і шкодять ідеологічній роботі у республіках. Певно, слід рішуче відмовитись від липучої «спадщини» попередніх часів, у тому числі імперських, чиї психологія і стереотипи поведінки раз у раз даються взнаки... Нівелювання, бездумна «інтернаціоналізація», уніфікація — ось що могло б бути найбільшим прорахунком і дурістю соціалізму... Найвищою мірою хибно, коли люди, хоробрі і самовпевнені через малу свою компетентність, беруться, наприклад, розмірковувати про неперспективність якої-небудь мови і заснованої на ній культури. А треба б спочатку задуматись, ...що «всяк сущий» на наших теренах «язик» — явище природи, результат тривалого суспільного розвитку, вмістилище неповторного, унікального народного досвіду, історичної пам'яті і психології. ...Клопочемося про збереження лісів і вод, вчимося цінувати кожну живу частку природи і водночас спокійно, байдуже ставимося до можливого зникнення мови або й малої народності».

Прибічники спільного імперського «раю» дуже полюбляють експлуатувати міф про об'єднання Європи, вбиваючи обивателям у голову, що Європа не роз'єднується, як республіки колишнього Союзу, а навпаки — об'єднується, інтегрується. А чи є в тому об'єднанні хоч мала крихта, яка б принижувала національні інтереси окремих народів? Як у сфері економіки, так і у сфері національних мов і культур кожна європейська держава дбає перш за все за інтереси свого народу. Так, у Франції ухвалено спеціальний закон «На захист французької мови», за яким тільки за вживання іноземних слів, що мають французькі відповідники, можна поплатитися штрафом у сумі до 20 тисяч франків, ще більші штрафи передбачені за рекламу іноземною мовою чи вивіски і т.п.

«Русскоязычным» в Україні не завадило б прислухатися до слів відомого росіянина В.Максимова, якого насильно депортували комуністи з Союзу: « ...Кожна країна і будь-який народ мають право захищатися від будь-якої експансії, у тому числі і мовної, всіма засобами, які він має. Мова — гарант нашого національного та державного самозабезпечення. Втративши її, ми втратимо не тільки батьківщину, а передовсім самих себе». І не завадило б росіянам пам'ятати резюме з приводу української мови, висловлене 1926 року у вірші «Долг Украине» талановитим В.Маяковським: «Говорю себе: товарищ москаль, на Украину зубы не скаль».

На закінчення хотілося б привести слова мудрих людей, які доводять, що різні мови — то одне з великих надбань людства, тому що мова не передає механічно думку, а є засобом творення думки. Про це ще у минулому столітті писав німецький вчений Вільгельм Гумбольдт: «Різні мови — це аж ніяк не різні позначення тієї самої речі, це різні бачення її... Через різноманітність мов нам відкривається багатство світу й різноманіття того, що ми пізнаємо у ньому; і людське буття робиться для нас ширшим, оскільки мови в чітких і дійових рисах дають нам різні способи мислення і сприйняття».

Цю ж думку висловив і наш великий мовознавець О.Потебня: «Нашому століттю належить, однак, відкриття, що мови лише тому служать позначенням думки, що є засобами перетворення первісних, домовних елементів думки, через що можуть бути названі і засобами її творення... Мова — це й шлях створення етичних та естетичних ідеалів, і щодо цього розмаїття мов не менш важливе, ніж стосовно пізнання».

Отже, певно, тільки проімперська свідомість вимагає нищення національних мов, впровадження «великого і могучего» всюди. Імперські «кадри» відстоюють не своє право на землі іншого народу говорити російською мовою. Вони вимагають, щоб нею говорили усі. Адже вони месії. Вони несуть добро! Ну, зруйнували Грозний — наново побудуємо! Вбили 40 тисяч чоловік — ще більше народиться. А чеченці чомусь заперечують, та ще й зброєю!

Нам не потрібно щось заперечувати зброєю — ми вільні! І державний службовець, і офіцер, і вчений, і освітянин, і лікар мають бути щасливими, що їм надана Богом можливість прислужитися на благо своєму народові, як це робить еліта інших народів землі. Коли настане такий щасливий для мого народу час?! Пророк Мойсей сорок років водив свій народ по пустелі, щоби помер останній раб. Хан Отрок тридцять років водив половців у горах Кавказу, щоб не народились у його народу раби. Прискорити цей час можуть тільки освітяни. Але чи еліта вони?

Думка

ФАТА-МОРГАНА ЧИ ІНВЕСТИЦІЯ?

ФРАНЦУЗЬКА паперова група «Ля Рошет», через спільне підприємство «РСО-ПакЕст», планувала інвестувати в Рубежанський картонно-тарний комбінат понад 15 мільйонів американських доларів. Проте наш бізнес-план фактично докладно не було проаналізовано і не взято до уваги. Ми свідомо не шукаємо винних і не описуємо ситуацію, за якої ця інвестиція перетворилася на фату-моргану. Навіть сьогодні переконуємо ділові кола Франції в тому, що Україна — відкрита для інвестицій.

Але на практиці з'ясовується, що перевага надається іншим важелям. Підтвердженням цих слів може слугувати ситуація довкола приватизації Рубежанського картонно-тарного комбінату, що на Луганщині.

Бажання взяти участь у приватизації комбінату виявила провідна французька фірма в галузі виробництва гофрованої тари «РСО». Спеціально для цього було створено спільне українсько-французьке підприємство «РСО-ПакЕст» і розроблено конкретну програму залучення інвестицій для реорганізації всього виробничого процесу.

Головні складові програми — залучення нових технологій світового рівня, досягнення європейських показників якості продукції, насичення внутрішнього і повноправний вихід на зовнішні ринки споживання гофрованої тари. В сукупності запропоновані умови подальшого розвитку комбінату відповідають найкращим світовим аналогам. Але компетентна державна комісія під час проведення приватизаційного конкурсу віддала перевагу товариству покупців, що об'єднує робітників комбінату. На перший погляд катастрофи не сталося. Та насправді програли всі.

Економіка України не отримає істотної інвестиції, а до комбінату не буде залучено нових технологій і додаткових оборотних коштів. Робітники не матимуть вагомих переваг від того, що отримають більше акцій підприємства, потужності якого на сьогодні завантажені на 40 відсотків, і замість того, щоб давати прибуток, потребує значних капітальних вкладень.

Рішення комісії таке нелогічне й незрозуміле, до такої міри не відповідає реальному станові речей, що французькі фахівці й досі не можуть збагнути, як комісія дійшла висновку, що одна з провідних європейських компаній в галузі виробництва тари неспроможна конкурувати з трудовим колективом підприємства. З'ясовується, українські підприємства перебувають в такому стані, що здатні самостійно вкладати в свій розвиток мільйони доларів і мають досить високу технологію, щоб не спиратися на допомогу ззовні?

Жан ПАНЬЄ,
адвокат.

***

Крім того, з даного питання до голови Фонду держмайна України Юрія Єханурова звернувся з листом посол Франції Домінік Шассар, у якому він, зокрема, зазначив:

«Коли б процедура проходила нормально і з усією гласністю, очевидно, не варто було б до цього повертатися, але умови, в яких вона закінчилася, видаються такими дивними й неприйнятними для французького підприємства, що воно вирішило оскаржити рішення комісії і навіть звернутися до правосуддя. Відповідальні особи групи «Ля Рошет» вважають, що пропозиція колективу українського підприємства не має серйозного обґрунтування і була зроблена тільки для того, щоб провалити проект французької групи. Отже, вони вважають, що є свідками безчесної махінації».

Контрдумка

Сергій ЛАВРЕНЮК, «Голос України»

Рішення прийняте. І міняти його не будуть

ПО РОЗ'ЯСНЕННЯ щодо цієї конфліктної ситуації ми звернулися до прес-служби Фонду держмайна України. І ось що вдалося встановити. Справді, спільне українсько-французьке підприємство «РСО-ПакЕст» за поданим бізнес-планом планувало інвестувати в Рубежанський картонно-тарний комбінат 15 мільйонів доларів, проте комісія з проведення некомерційного конкурсу більшістю голосів віддала перевагу бізнес-плану, що його подало товариство покупців, котре об'єднує робітників комбінату.

На основі чого прийнято таке рішення? Ось лише кілька цифр. Якщо українсько-французьке підприємство зобов'язувалося інвестувати в підприємство 15 мільйонів доларів, то товариство покупців — 17,2 мільйона доларів. При цьому СП планувало довести обсяги виготовлення гофротари — до 77 мільйонів квадратних метрів, а товариство покупців — до 110 мільйонів квадратних метрів. Щодо передбачуваного прибутку, то за бізнес-планом СП він мав становити 1.655386 мільйона карбованців, а за бізнес-планом товариства покупців — 3.636000 мільйона карбованців. Різниця, як бачимо, відчутна. Тож комісія з проведення некомерційного конкурсу, проаналізувавши обидва бізнес-плани, зупинилася на варіанті товариства покупців. Коли ж поставити запитання, де товариство покупців візьме 17,2 мільйона доларів, то фахівці вважають, що це може бути банківський кредит чи залучення коштів за програмою працюючого власника. А за умовами конкурсу товариство покупців зобов'язане протягом двох років ввести другу чергу з виробництва гофротари. У разі невиконання взятих зобов'язань до товариства покупців буде вжито санкцій аж до позбавлення права володіння пакетом акцій. Отже, Фонд держмайна вважає, що сьогодні немає жодних підстав до перегляду бізнес-планів та оскарження прийнятого рішення.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

В Ольборгу «Динамо» трояндами не зустрічатимуть. І не треба...

НАСТУПНОЇ середи футболісти київського «Динамо» в Данії проведуть повторний матч першого етапу Ліги чемпіонів проти клубу «Ольборг». Нагадаю, що перше побачення цих суперників завершилося мінімальною перемогою української команди — 1:0. Прихильникам динамівців, гадаю, буде цікаво дізнатися про те, що тривожить сьогодні головного тренера нашого чемпіонського клубу Йожефа САБО напередодні матчу в місті Ольборгу.

— Для створення ігрового ансамблю, здатного вигравати великі турніри, стабільно виступати, необхідні роки, а не місяці, — каже Йожеф Йожефович. — Минуло дуже мало часу з того моменту, коли я знову став головним тренером київського «Динамо». Однак перед колективом стоять дуже складні завдання, і його треба було без розкачки готувати до серйозних випробувань.

— І що ж ви побачили, повернувшись до колективу?

— Торік я вчив футболістів одному, а тепер побачив, що вони все роблять навпаки. Дуже мене вразило невміння багатьох боротися, не шкодуючи сил. Більшості, що найстрашніше, бракує агресивності. Незабутній Віктор Олександрович Маслов часто казав: «Якщо нападаючі протягом зустрічі, маючи 4—5 моментів, не забивають бодай одного гола, то їм ліпше сісти на лаву запасних, або й узагалі кинути грати». Єдине, що в команді що відповідає вимогам, так це фізичні кондиції. До речі, завдяки перевазі в цьому компоненті нам удалося в другому таймі «додавити» датського чемпіона і вирвати перемогу.

— Ви казали, що останнім часом перестали звертати увагу на дії арбітрів, не коментуєте їх...

— Так, це правда. У нашому клубі, як відомо, є президент. Отож, доповідаю йому свої претензії до суддівства, кожен конкретний випадок. І президент займається цими проблемами. Стосовно суддівства пана Ульріха з Чехії, то воно, як на мене, було просто відмінним. І дай Боже, щоб нас так само судили і в Ольборгу.

— Скажіть, а коли ми побачимо на полі Віктора Леоненка?

— Гадаю, що він вибув з гри надовго.

— Але ж наставник «Ольборга» Зепп Піонтек казав київським журналістам, що найбільше побоюється саме цього гострого форварда?

— Когось боятися — то особиста справа пана Піонтека. Повторюю, Леоненко ще довго не гратиме, бо поводиться неправильно. Авторитетно заявляю, що доки він не візьметься за розум і не позбудеться принаймні шести кілограмів зайвої ваги, йому футболу не бачити. У нього весь час травми, розриви м'язів. І це природно. Адже Леоненко — гравець вибуховий. Для цієї вибуховості неодмінно потрібні еластичні м'язи. Ні в якому разі не можна пити пиво, палити. Якщо Віктор не зважить на все це, то може взагалі розпрощатися з футболом. Я вже втомився переконувати його.

— А як справи у Дмитра Михайленка?

— Кепські справи у Дмитра. За всіма показниками після візуальних спостережень, медичного контролю Михайленко один з найгірших у команді.

— Ви висловили чимало критичних слів на адресу гравців атаки. А що можете сказати конкретно про Сергія Реброва? Здається, коли він вийшов на заміну в матчі з датчанами, то помітно пожвавив атакуючі дії динамівців.

— У Сергія є багато хороших якостей. Але надмірна метушливість призводить до частих втрат м'яча. Працюємо з ним індивідуально.

— Чому Коновалов не потрапив у тому поєдинку до основного складу?

— До основного складу потрапили найсильніші, на думку тренерів. Віддали перевагу Шевченкові (як бачите, не помилилися), який сьогодні — один з найкращих у команді за всіма показниками. Більш-менш пристойні кондиції були у Скаченка. Але хід поєдинку показав, що він погано контролює м'яч, не може втекти від опікунів. Тому замінили його на Реброва.

— Йожефе Йожефовичу, а чи правда, що збирається взяти в команду заслуженого майстра спорту Івана Яремчука?

— Якщо він зможе ще нам допомогти, то чом би й ні? Але не забувайте, що в нашій команді дуже великі навантаження на тренуваннях. Зможе працювати в такому напруженому режимі — тоді й про динамівську футболку для нього можна буде говорити.

— Спостерігаючи за грою «Ольборга», ми побачили, що в його складі переважна більшість — кремезні, високі на зріст футболісти. Вдома вони гратимуть, зрозуміло, значно активніше і, швидше за все, матимуть перевагу «на другому поверсі»...

— Я і мої колеги, звичайно ж, думаємо про це. Інша річ, що наш футбол помітно кульгає щодо гри головою. Маємо по всій Україні багато сильних, високих парубків, але в повітрі вони, на жаль, не аси...

Немає сумнівів, що команда дуже ретельно готується до матчу-відповіді, що футболісти-динамівці віддадуть боротьбі всі сили, щоб подолати і цього разу датський бар'єр. Ми бачили в Києві, як «Ольборг» уміє захищатися. Вдома він, безумовно, змінить тактику і спробує надолужити згаяне. А значить, розкриється. Кияни, в яких ліпша фізична підготовка, техніка, є ряд швидких гравців, матимуть певний шанс. Головне — щоб не підвела фортуна.

На знімку: головний тренер динамівців Йожеф Сабо і начальник команди Микола Павлов.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Юрій ЩЕРБАК, журналіст

З далекої Джакарти — з п'ятьма олімпійськими «стрілами»

П'ЯТЬ із шести можливих олімпійських путівок завоювали на 38-му чемпіонаті світу в столиці Індонезії представники вітчизняної стрільби з лука. За цим показником наші «робінгуди» поділили 4—6-е місця зі спортсменами Німеччини і Тайваню. Максимального успіху — 6 з шести — домоглися лише стрільці Республіки Корея, Швеції та Італії. По чотири ліцензії мають посланці США, Голландії і Росії, решта країн-учасниць — по 3 і менше.

За путівки до олімпійської Атланти змагалися лучники 56-ти країн. Право поїхати на Олімпійські ігри здобули по 46 учасників жіночих і чоловічих змагань. Всього ж на Олімпіаді виступлять 64 лучниці і 64 лучники.

Збірна України була представлена в Індонезії трьома спортсменами з Чернівців (Тетяна Мунтян, Ліна Герасименко і Владислав Севрюков), трьома львівськими стрільцями (Наталія Белуха, Сергій Антонов і Олег Сорока), Валерієм Євецьким з Рубіжного Луганської області і сумчанкою Владленою Колесниковою. Змагання проводились за повною олімпійською програмою — спочатку відбиралися по 64 кращих, а потім у «спарингах» — турнірах з вибуванням — тривала боротьба за медалі.

В особистих змаганнях лише Белусі вдалось пройти три «спаринга», в четвертому вона в рівній боротьбі поступилась Олені Марфель з Білорусі і завершила стрільбу п'ятою. Мунтян і Герасименко вибули у другому колі, а Колесникова — у першому ж старті. У чоловіків кращий показник має Севрюков (18-е місце); Євецький, Антонов і Сорока залишились відповідно на 34-й, 40-й і 41-й позиціях.

У командній першості в попередньому колі жіноча команда України (Белуха, Мунтян, Герасименко) завоювала третє місце і зустрічалася з представниками Південної Америки, які завершили стрільбу 14-ми. Між іншим, саме в такому складі наші дівчата були кращими на «зимовій» світовій першості в Бірмінгемі. Однак тренери збірної в «олімпійці» вирішили зробити «рокіровку», замінивши Герасименко Колесниковою. Важко сказати, наскільки був виправданим цей крок, однак наші землячки несподівано поступилися південноафриканкам 6 очками. А суперниці вже в наступному турі програли німкеням... Так спортсменки України практично позбулись трьох олімпійських путівок, але одержали дві за результатами особистих змагань.

Успішніше пройшли командні «спаринги» чоловіки, які виграли на першому етапі 25 очок у досить сильної збірної Тайваню. У підсумку — сьоме місце і три олімпійські ліцензії.

В особистій першості трійки призерів мають такий вигляд: жінки — Наталія Валєєва (Молдова), Барбара Менсінг (Німеччина), Йон-Я (Республіка Корея); чоловіки Кьюг-Чул (Республіка Корея), Цунг-І (Тайвань), Кйо-Хонг (Республіка Корея). Командний турнір у жінок і чоловіків виграли корейські лучники.

У Джакарті пройшли також конгрес Міжнародної федерації стрільби з лука (ФІТА) і конференція міжнародних суддів. На конгресі було заслухано звіти всіх комітетів ФІТА, відбулися вибори віце-президента чотирьох нових членів ради цієї організації. Відмінну оцінку одержала, зокрема, робота технічного комітету, членом якого вже багато років є президент Федерації стрільби з лука України Іван Сайко — єдиний представник у ФІТА з країн СНД.

Іван ОЗЕРЧУК, журналіст

Від добра добра не шукають

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. 6-й тур.

Кривбас — Дніпро. 1:0. 8000. Приходько, 15. На 50-й хв. Яровенко (Кривбас) не реалізував пенальті. **Торпедо — Карпати. 1:1. 5000.** 0:1 Колісник, 67, 1:1 Вернидуб, 76, з пенальті. **Нива (Тернопіль) — Таврія. 1:0. 9000.** Яворський, 61. **СК Миколаїв — Прикарпаття. 3:0. 8500.** 1:0 Андросов, 6, 2:0 Забранський, 48, 3:0 Пучков, 55. **Нива (Вінниця) — Динамо. 0:2. 22.000.** 0:1 Калитвинцев, 7, 0:2 Максимов, 16. **Чорноморець — Зоря-МАЛС. 2:0. 2500.** 1:0 Кардаш, 2:0 Гашкін, 90. **Кремінь — Металург. 1:0. 7000.** Козмирчук, 21.

	В	Н	П	М	О
Динамо	4	1	0	9-0	13
ЦСКА-Борисфен	3	2	0	11-2	11
Чорноморець	3	1	0	6-1	10
Нива Вц	3	1	2	8-4	10
Зірка-НІБАС	2	3	0	7-2	9
Нива Тр	3	0	2	10-9	9
Дніпро	2	2	2	9-5	8
Волинь	2	2	1	4-3	8
Карпати	2	2	2	6-7	8
Торпедо	2	2	2	5-6	8
Прикарпаття	2	2	2	8-10	8
Металург	2	1	2	5-5	7
Кривбас	2	1	3	5-8	7
Таврія	2	0	4	7-9	6
СК Миколаїв	1	2	3	5-9	5
Кремінь	1	2	3	3-7	5
Шахтар	0	1	3	3-10	1
Зоря-МАЛС	0	1	5	2-16	1

Другу поразку поспіль зазнав «Дніпро». Що ж, це неприємний симптом. Тим більше, що команда збиралася грати так, щоб і серед лідерів перебувати, і путівку на європейську арену здобути. Щоправда, від спадів у грі ніхто не застрахований. Тому трагедію робити поки не варто.

За центральний вважали поєдинок у Вінниці, де місцева «Нива», яка напрочуд вдало стартувала в цьому турнірі, приймала чемпіона. Але дива не сталося. «Динамо» не дало суперникові жодних шансів.

Перші перемоги здобули СК «Миколаїв» і «Кремінь». Як відомо, наставник миколаївців Євген Кучеревський попередив, якщо гравці й надалі виявлятимуть недбалість та інші гріхи, то він залишить команду. Схоже, вплинуло. А до «Кременя» повернули головного тренера Тіберія Корпоная. Виходить, правильно кажуть, що добра від добра не шукають.

У цьому турі не грали матчі «ЦСКА-Борисфен» — «Волинь» та «Зірка-НІБАС» — «Шахтар». Кияни і донеччани перебувають за кордоном. Тому армійці змушені були поступитися позицією лідерів землякам-динамівцям. Утім, 27 серпня «Динамо» на Республіканському стадіоні прийматиме ЦСКА. Для обох суперників це — чудова нагода заявити про серйозні наміри. Гадаємо, що вболівальники не будуть байдужими до цієї неординарної події, яка почнеться о 19.00.

Першість країни. Друга ліга. Група Б. 4-й тур. Віктор — Шахтар (Шахтарськ) — 0:2, Торпедо — Шахтар-2 — 2:0, Оскол — Спортінвест — 4:1, Шахтар (Стаханов) — Металург — 2:3, Космос — Авангард-Індустрія — 2:2, Динамо (Слов'янськ) — Шахтар (Свердловськ) — 1:1, Гірник (Комсомольськ) — Титан — 1:1, Чайка — Азовець — 2:3, Динамо (Саки) — Дружба — 3:0.

Людмила ВЛАСЮК, журналістка

Фігуристи збираються на генеральну репетицію

Українські фігуристи виступлять в усіх турнірах Гран-прі, про проведення яких недавно було оголошено. Планується, що їх учасниками стануть одиночники Олена Ляшенко, В'ячеслав Загороднюк і Дмитро Дмитренко, дві танцювальні пари — Ірина Романова — Ігор Ярошенко і Олена Грушина — Руслан Гончаров, а також спортивний дует Олена Білоусовська — Сергій Поталов. За умовами цих змагань, кожний учасник повинен виступити не менше, ніж у двох турнірах з п'яти, які увійшли до серії Гран-прі, але і не більше, ніж у трьох. До фіналу, який відбудеться в Парижі 23—25 лютого наступного року, виходять по шість одиночників і по чотири спортивні і танцювальні пари.

У плані підготовки до майбутнього сезону команда України провела контрольний збір у Дніпропетровську. Це була своєрідна генеральна репетиція, де можна було, поки що в «домашній обстановці», внести корективи до програм, визначити готовність кожного спортсмена до головних стартів. А перший міжнародний турнір, на який вирушать українські фігуристи — другий етап розіграшу Кубка Альп в Оберсдорфі (Німеччина) наприкінці серпня. Планується, що в ньому візьмуть участь одиночники Юлія Лавренчук і Євген Плюта, а також два дуети — спортивний — Олена Білоусовська — Сергій Поталов і танцювальний — Світлана Чернікова — Олександр Сосненко.

Про це мені розповіла президент Федерації фігурного катання України Людмила Михайловська. Вона повідомила також, що список арбітрів міжнародної категорії поповнився трьома молодими суддями з України. Це Ірина Медведєва (Київ), Юрій Клюшников (Одеса) і Антоніна Пашковська (Дніпропетровськ).

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

Село

Ветли — край світу

Про який усі забули і нічим допомогти не хочуть

ВЕТЛИ — особливе село Волинського Полісся. Найвіддаленіше від обласного центру — майже на 200 кілометрів. Ще не так давно сюди з Луцька можна було дістатися хіба що вертольотом або возом. Тепер — асфальт, бруківка, але все одно дорога далека. Село оточене з півночі лісами, а з півдня — непрохідними болотами, котрими протливає Прип'ять і її притока Турія. А ще навколо Ветлів — шість озер. За кілька кілометрів — незрівнянної краси озеро Біле, середина якого — символічний кордон між Україною та Білоруссю. Лежить Біле в оточенні густого лісу, сосни й дуби якого збігають з пагорба до самої води. Береги багаті на чорницю та брусницю. На прозорій поверхні води — білі лебеді плавають. Вони чомусь люблять це озеро. Може, тому воно й називається Білим? І тихо-тихо... Навіть чути биття власного серця.

Сумні у вдови очі

У Ветлах живуть люди добрі, спокійні, щедрі на добро. Але тяжко живуть...

Марія Устимчук у 37 років стала вдовою. Рано пішов з життя її чоловік Олексій Іванович. І залишилися без батька 10 дітей. Найстаршому Миколі — 20, наймершенькій Наталочці — 7 років, цієї осені піде у перший клас. Шість школярів має Марія Михайлівна. Проблем у жінки — море. Найважливіші — як прогодувати дітей, у що їх одягнути.

— Працюю в колгоспі дояркою, але грошей за роботу не платять. Тільки за грудень минулого року господарство розрахувалося з людьми. А мені щодня треба купити п'ять-шість буханок хліба... Борошна в мене — трошки більш як відро, крупу, що була, всю виварила... Діти ходять напівголодні, я вже й не знаю, що мені робити, куди податися по пораду, — виливала свій удовиний біль Марія Михайлівна. Стискала руки на грудях, ніби від того їй легшало. — Маємо гектар поля, то якось і рятуємось. Є конячка, небіжчик воза змайстрував, я вам показала б, та сини взяли коси й поїхали сіно косити. Чи далеко? Кілометрів за десять буде. Корова хоче сіна, а мої діти — молока. Знаєте, дуже тяжко жити. Щоб заправити газовий балон, треба заплатити 840 тисяч карбованців. Мені на місяць його вистачає. І хто таку ціну високу придумав? Як то мені вдові жити далі? У кого є чоловік, то легше, а я сама — без радості і здоров'я...

Сумні в жінки очі. Вона вже сама не знає, коли востаннє усміхалася. Босі діти, сяка-така на них одежина... Правда, у Ветлах, як тільки блисне весняне сонце, розтане сніг, то всі мешканці ходять босоніж. В'їжджаючи в село, зустріли старшого віку жінку, одягнену у теплу фуфайку, голова обмотана хусткою, а ноги ... босі. Хоча на вулиці в цей час — літня спека.

Кожен дає собі раду сам

Але я не про це. Інша цікавість привела мене до Ветлів. У цьому селі — велика народжуваність. Голова сільської Ради Віра Маковська навела такі цифри: 1990 року тут народилося 32 дітей, 1991-го — 41, 1992-го — 51, 1993-го — 47, 1994 року — 48 дітей. У Ветлах живе 12 сімей, в яких виховують 10 дітей і більше. Тут багатодітною матір'ю вважається та жінка, яка народила п'ятеро дітей. А таких жінок — більш як двісті. Повсюди в селі побачите дітей: біля хат, на вулиці, на сінокосі, на річці... Село сповнене дитячими голосами. Дзвінкими, але не завжди веселими.

Ветли — село велике. Тут проживає майже дві тисячі чоловік. Хоча народжуваність і велика, але село старіє. Молодь виїжджає. Нині у Ветлах молодих людей віком від 14 до 18 років — 130 чоловік. Ніби й багато. Але Віра Йосипівна Маковська вважає, що це мало.

— Про наше село ніхто ніколи не дбав. Ні колишня радянська влада, ні нинішня — українська, — вела неквапливу мову голова сільської Ради. — Найбільше начальство, яке сюди приїжджає, — це голова районної Ради. Не бачить наших бід обласне начальство, жодного разу ніхто не був тут з народних депутатів України. Хоча таких сіл, як наше, не лише на Волині, а й у всій Україні, не так уже й багато. Правду сказати, то наші люди ні на кого й не надіються, а живуть, як хто вміє. Як сто і двісті років жили їхні діди та прадіди. Кожен дає собі раду сам. А могла б держава мати велику користь від людей села...

Ні, Віра Йосипівна не скаржилася. Жінці хотілося вилити бодай комусь наболіле, розповісти ту правду життя, про яку у високих кабінетах просто не знають.

Хтось може заперечити, що це не так. Але для цього треба тут побувати. Подивитись... І стане страшно, боляче, сором за те, що ми так живемо. Поміркуйте самі. За останніх тридцять років у цьому селі нічого з соціально-культурних установ не збудовано. Школа , в якій навчаються більш як 300 дітей, — у трьох старенньких приміщеннях, яким по 35—50 років. У таких самих старих аварійних будівлях — бібліотека, магазини, відділення зв'язку, клуб... Дитсадочка ніколи тут не було. Уявляєте, село, де майже в кожній сім'ї п'ять дітей і більше, а нема дитсадка! У старих колишніх селянських хатах — дільнична лікарня на 25 ліжок. І один лікар. Але і той тут у відрядженні перебуває. Отже, щомісяця — новий лікар. Молоді жінки роками не бувають на прийомі в гінеколога. Народжують, хто в лікарні, а здебільшого — у власних хатах. Через день-два біжать у поле, де на них чекає робота. На хліб насущний треба заробляти. Ось Любов Лінік покинула на чоловіка 11 дітей і подалася у світ на заробітки. А наймершенькому її синочку тільки рік минув від роду. А хіба така жінка одна в Ветлах? Щоліта на заробітки в різні регіони України, Росії та Білорусі з села виїжджають 100—120 чоловік.

Люди хочуть працювати. Люди шукають роботи. Щоб дітей нагодувати, одягнути... Щоб вижити. В селі — більш як 500 корів, стільки ж свиней, майже 200 коней. Поліщуки м'ясо і молоко, як і їхні діди та прадіди, їдять і п'ють самі. Вони раді б продати державі, вони хочуть так робити, та ніхто тут не заготовляє м'ясо й молоко. Ніхто! А мешканці цього села могли б щороку здавати не менш як 60 тонн м'яса і дві-три тонни молока. І не тільки за гроші, а за комбікорми, за одяг і взуття... Бо діти не мають в чому ходити до школи. Тільки ніхто чомусь не хоче зрозуміти справжніх проблем поліщука...

Та хіба усю біду виповіш

Сімнадцять дітей народила Марія Василівна Устимчук. Разом з чоловіком Василем Івановичем виростили шістнадцять. Більше дітей у Ветлах не має ніхто. А ще в Устимчуків — 9 внуків. Семеро школярів, двоє дошкільнят. Подвір'я в багатодітної сім'ї велике. Хата дерев'яна, чотири кімнати, простора вітальня, на всю довжину якої стоїть міцна лава. Тут ми вели мову з господарем. Щойно Василь Іванович із синами Юрком, Петром і Анатолієм закінчили майструвати вулика для бджіл. Хочуть пасіку свою мати.

— Може, затія з тими бджолами і не вийде, та хочеться внуків медом почастувати, — каже Василь Іванович. — Маємо два гектари поля, три корови, двоє коней, кілька свиней... Нашій сім'ї щодня потрібно 20 літрів молока, 10—12 буханців хліба. Хліб ми самі в основному печемо, як усі люди в селі, а часом — купуємо. Я на пенсії, дружина також, але ще працюємо. Бо тих пенсійних нам на хліб не вистачає. Колгосп грошей не платить. Місцеве начальство зовсім нас за людей не вважає. Просив я навесні в голови колгоспу трактора, щоб поле зорати. А він каже: «Бери торбу і йди до механіка, то, може, він тобі допоможе». Я взяв торбу, поклав туди, що потрібно, а механік сміється, мовляв, з малою торбою прийшов... Отак знущаються з людей. А кому нині поскаржишся? Світла у нас нема. Прання багато, то жінка все робить руками. Пральну машину і холодильника маємо, але ж вони не працюють. І нікому до цього нема жодного діла. Кажуть, трансформатор слабенький. То поставте сильніший. Коли б то всю біду вам розказати, і дня мало буде... Махнув чоловік рукою, зітхнув тяжко. Поклав руки на коліна. І довго мовчав. Потім без жодного слова підвівся і вийшов на вулицю. Зупинився біля криниці, з якої дружина витягувала відерця з охолодженим молоком. На шнурочках вони висять біля самої води. Так охолоджували молоко на Поліссі триста і п'ятсот років тому. А що змінилося?

Село Ветли згадується у літописі за 1443 рік. За легендою, тут колись було місто, а над річкою стояв замок. І жили тут горді люди, а жінки народжували багато дітей. Нема нині міста, замку, але, як і колись, у Ветлах живуть горді люди, а жінки народжують багато дітей...

Волинська область.

Марія ВАСИЛИК, журналіст

Якщо серцю не накажеш...

У НАС на роботі стільки красивих жінок! — сказав одного разу мій сусіда. — Було б тільки бажання — такий роман можна закрутити...

Аж язиком прицмокнув. А мені пригадалася гірка сповідь жінки, ощасливленої таким службовим романом.

...Людмила рано залишилася вдовою — чоловік, військовослужбовець, загинув під час виконання військового обов'язку. Вона зосталася сама у великому чужому місті з малолітнім сином на руках. Ні рідних, ні друзів. Добре що хоч квартиру встигла одержати. «Здала» Славка до дитячого садка та й пішла шукати роботу. За спеціальністю вона економіст, а робота за такою професією є в кожній установі, то й вільне місце знайшла відразу. Умови її влаштовували, «шеф» видався славним чоловіком. Не присікався до неї, коли чогось не знала — допомагав, підказував. Й незчулася, як він став незамінним у її житті порадником. І не тільки в роботі. З запізненням зрозуміла, що закохалася.

«Але ж у нього дружина, діти!» — з жахом думала. Намагалася приховати свої почуття, але як то кажуть, шила в мішку не втаїш.

У неї був день народження, тож за традицією принесла для співробітників торт з шампанським. Затрималася після роботи, потім він провів її додому. Випили кави, поговорили про се — те...

Славкові він дуже сподобався. Ще б пак! Адже допоміг йому розібратися в схемі і склеїти модель літака. А може, син просто засумував за батьком?

Анатолій приходив до них мало не щодня, ніби до Славки. Заборонити не могла. Вона ж бо кохала його! І було їй лише двадцять сім років... Одного разу він освідчився їй.

— Знаєш, я дуже нещасливий у сімейному житті, одружився на зло коханій дівчині. Ще студентом. Я був закоханий у красуню Олю, а вона не звертала на мене уваги. Її подруга напросилася допомогти привернути її до мене, втішила як могла. Та так втішила, що я й незчувся, як оженила мене на собі. Одружилися, коли вона була вже вагітна. Вийшло все, як у кіно. У нас народилося двоє дітей, їх шкода, не можу дочок покинути. А дружину я ніколи не кохав. Вже несила бачити її щодня, виконувати всілякі примхи... Я хлопець простий, батьки мої — колгоспні трудяги, а вона як вередлива королівна: те їй не так, се їй не так. Не можу більше, розлучуся!

Мовчки слухала, ковтаючи сльози. Жаліла його, жаліла й себе. Що ж було їй робити? Тяжко нести, жаль покинути. Дізналися про їхній роман і на роботі. Довелося розрахуватися, але з Анатолієм не розлучилася.

Цей роман затягнувся майже на тридцять років. Славко виріс, одружився. Вона рада була за сина. Доля дала йому гарну дружину. Синові дружина — тільки не їй невістка, бо як дізналася Світлана за Анатолія, відрізала з презирством:

— Ноги моєї більше у вас не буде. І ви можете не приходити до нас. Поки одержимо квартиру, житимемо у моєї матері.

Коли народилася онучка, щиро раділа, накупила всього для новонародженої, а невістка не взяла нічогісінько, все повернула й до дитини не дозволила прийти. Славко, відводячи очі, заспокоював матір. Та Людмила бачила, що осуджують її і невістка, і син, але що вже було робити? Прожиті роки — не написане на папері: ні стерти, ні виправити неможливо. Стільки років бути коханкою чужого чоловіка, батька, діда, а нині залишитися самій було вже просто несила. І не має вона ні чоловіка, ні сина, ні онучки.

Так і зустрічається зі своїм Анатолієм, як у молодості, хоч уже й бабусею стала, а він — дідом. Міцно переплелися долі, слабохарактерний Анатолій не покинув сім'ї, не покинув і Людмили.

Справедлива приказка, що на чужому нещасті власного не збудуєш. А коли серцю не накажеш?

І все-таки, чи є щасливі серед тих, хто «крутить» службові романи?

Володимир ГРИГОР'ЄВ, журналіст

«Пивной зал»... це щось!

НАСТУПНОГО тижня пиволюби України отримають розкішний подарунок — здано до виробництва перший номер газети «Пивной зал». На пивних гурманів чекає справжній бенкет для розуму, різноманітність тем і проблем від політики до стосунків ніжних. І все це через «призму» кухля з пивом. Видавець стверджує, що коли пиво — улюблений напій мільйонів, то немає такої сфери життя, на яку не впливав би цей чудовий напій. Стверджує і переконливо доводить.

Наприклад, пиво і політика. Газета висуває нову версію Великого Жовтня...

Довідавшись про відсутність улюбленого напою в петербурзьких пивницях, робітники і селяни почали телефонувати до найвищих інстанцій:

— Алло! Це Смольний?

— Смольний.

— А пиво у вас є?

— Ні, товариші.

— А де є?

— Пиво є в Зимовому, товариші.

— Ура-а-а!

Та що там робітники і селяни. Потрясіння і чимало інших речей відбулися з волі людей, які палко любили пиво, але в силу свого положення, а були вони керманичами (класиками марксизму-ленінізму), вимушені були приховувати це.

В газеті «Пивной зал» наведено цитати й Карла Маркса, й Фрідріха Енгельса, й інших класиків, що засвідчують те, що всі вони любили пиво...

Пиво активно впливає і на процес репродукції людства і може навіть протистояти й самому коханню...

Дружина заявляє чоловікові — любителю пива:

— Вибирай: я чи пиво!

На що чоловік з непідробним інтересом відповідає:

— Дивлячись, скільки пива...

А скільки літературних шедеврів допомогло створити пиво! В цьому читач може переконатися, ознайомившись з рубрикою «Когда пробки стреляют, музы не молчат!».

Розворот «После отстоя пены требуй долива пива!» присвячено захисту прав любителів пива, боротьбі за його якість та іншим проблемам.

Тривалий час радянський народ ошукували, галасуючи на кожному розі про шкідливість пива для здоров'я. Удару цьому забобонові завдають матеріали полоси «Пиво — это здоровье и сила!».

Одне з найголовніших завдань газети — створення Всеукраїнської партії любителів пива. В номері публікують програму і статут ВУПЛП, рекомендації щодо організації партійної роботи на місцях, можна також дізнатися, як стати членом великого братерства любителів пива.

Не залишилися поза увагою й ті, кому зобов'язані любителі пива, споживаючи предмет своєї пристрасті, — «Парад пивоваров Украины» — так названо рубрику, що знайомитиме з виробниками пива в нашій країні.

За кордоном є спадок. Можливо, для Вас...

Укрін'юрколегія (252034, м. Київ, вул. Золотоворітська, 2-а)
У СПРАВАХ ПРО СПАДЩИНУ РОЗШУКУЄ РОДИЧІВ

Померлих в Канаді:

Антона Пачіра (Пахіра), який народився в Україні 1909 року.

Станлея (Степана, Станіслава) Свинки, який народився 1920 року в населеному пункті Ласко.

Померлих в США:

Сергія Миколайовича Закаплітського, який народився в 1903-1908 роках в Ялті.

Джуліуса (Юліуса) Глесера, батько котрого Джоель (Йосип) Глесер, народився в м. Кам'янець-Подільський, а мати – Августа Бронштайн (Бронштейн) народилась в м. Хотині 1900 року.

Рози Лангдон, яка народилась в Відні приблизно 1904 року, батьками котрої були Саул Кланг та Берта Фельштейнер.

Самуеля Рубіна, батько котрого Георгій Рубін народився в Києві 1879 року, а мати Фані Крітцер, 1887 року народження.

Померлих у Франції:

Йосипа (Йозефа) Совінські, який народився 1919 року в Західній Україні чи Польщі.

Зацікавлених осіб, а також осіб, яким відоме місце проживання розшукуваних, просимо повідомити про це Укрін'юрколегію: Київ-34, вул. Золотоворітська, 2-а, тел. (044) 224-16-67, факс (044) 229-28-35.

Юристів без сумніву зацікавить нова книга видавництва "Юрінком"

"НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ".

З питань придбання видання по перерахунку звертатись за адресою: Київ, вул. Нестерова, 4, каб. 406. Тел. (044) 441-82-87

Приватні особи можуть придбати книгу, переславши поштовим переказом 835000 крб. за адресою: м.Київ, Тбіліський пров., 4/10, Філіал "Укрінбанк-Інвест". Р/р 107467399. МФО 321756. "ЮРІНКОМ"

Обов'язково вказати зворотну адресу.

Автомобильная фирма «Авто-люкс»

Реализует постоянно новые легковые и грузовые автомобили за карбованцы по безналичному расчету со склада в г. Харькове и за наличный расчет из автосалона «Лада» г. Харьков, ул. Чернышевского, 41:

ВАЗ	ГАЗ	УАЗ	КАМАЗ
21213 - «Тайга»	31029 «Волга»	31512 — брезент. верх	53212 — 10 т. тент
2107	31029 — 51 компл. люкс	31514 — металлич. верх, люкс	5320 — 8 т. тент
21061	31029 — 50 компл. люкс	2206 — пассажирский	55111 — самосвал
21043	3302 «Газель» — 1,5 т. (тент)	3962 — санитарный	5410 — седельный тягач
21093	и другие модели	3303 — бортовой	55102 — самосвал «Колхозник»
21083			и другие модели
21099			

«Москвич» 2141
ИЖ 2715 «пирожок»

Цены самые низкие! Все автомобили имеются в наличии

тел./ факс: 8 (0572) 216-270, 217-507, 217-707 с 9 до 17час — за безналичный расчет.
тел./ факс 8 (0572) 430-471 — за наличный расчет.

Кіровоградський інститут комерції

(Вищий навчальний заклад, ліцензований за III рівнем акредитації)

Оголошує набір з таких спеціальностей:

облік та аудит;
фінанси та кредит;
маркетинг;
економіка підприемства.

Адреса: 316050, Кіровоград, вул. Шевченка, 1, каб. № 51.
Телефони: (0522) 22-28-67, 22-77-12, 29-31-55.

Репкинский «Райагротехсервис» Черниговской области реализует:

прессы рулонные ПРФ-750 (Бобруйск) по цене 710 млн.;

комплекс «Полесье-250» (Гомсельмаш) в комплекте:

— универсальное энергосредство УЭС-2-250 «Полесье»;

— подборщик ПКК-0350000:

— комбайн полунавесной КПК-3000 (измельчитель):

— жатка травяная ПКК-0460000;

—жатка роторная ПКК-0200000А;

— комбайн свеклоуборочный навесной КСН-6;

— погрузчик-подборщик корнеплодов ППК-6;

Репки Черниговской обл., тел.: (04641) 21534, 21734, 21893,21533.
Факс — 21249.

Реализуем рыбу и рыбопродукты.
Тел.: 416-52-65, 229-31-41, 212-85-68.

Інформація про четвертий випуск акцій

акціонерного товариства з іноземними інвестиціями відкритого типу «Л.А.С.Т.» (АТ «ЛАСТ»)

Акціонерне товариство «ЛАСТ» було засновано 24.06.1990 р. Засновники: юридичні особи — підприємства електронної та радіопромисловості західного регіону України, Львівське відділення Промінвестбанку України, Бакінгем Дистриб'ютор ЛТД, США та фізичні особи.

Юридична адреса: Україна, 290058, Львів, вул.Липинського, 12.

Предмет діяльності товариства:

— здійснення на комерційних засадах наукової консультаційної, виробничої, зовнішньоекономічної, інвестиційної, торговельної діяльності та операцій з цінними паперами.

За результатами діяльності 1994 р. власникам акцій виплачено дивіденди в розмірі 100 %.

Статутний фонд АТ «ЛАСТ» — 30000000000 (тридцять мільярдів) крб.

Відкрито четверту передплату на довгострокове інвестування великомасштабного історичного художнього фільму. Термін передплати на акції з 01.08.1995 р. по 31.01.1996 р.

АТ «ЛАСТ» буде випускати 294000 акцій, а саме — 10000 привілейованих акцій, номінальною вартістю 100000 крб. серії АП—2 під №№ 00001—10000 та 284000 простих іменних акцій номінальною вартістю 100000 крб. серії А-2 під №№ 006001—290000.

Акції розповсюджуються шляхом відкритої передплати, пакетами по 5 штук для фізичних осіб та по 500 штук для юридичних. Вільному продажу підлягає 97 % акцій.

Акції сплачуються в карбованцях за готівку або за перерахунком. Інформацію зареєстровано в Мінфіні України 12.07.95 р.

Місце передплати акцій та виплати прибутків: Україна, 280058, Львів, вул.Липинського, 12. Акціонерне товариство «ЛАСТ». Р/р 467505 у Регіональному управлінні Промінвестбанку Львова, МФО 325633, код ЗКПО 01294506.

Телефони: (0322) 59-11-35; 59-06-83; 59-05-62.

Телефакс: (0322) 72-99-66.

Информация о выпуске акций

ОТКРЫТОГО АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА «ЛИСТ»

1. Полное наименование акционерного общества: открытое акционерное общество «Лист» (Далее — Общество).

2. Местонахождение Общества: г. Запорожье, ул. Рекордная, 20.

3. Цели деятельности Общества: удовлетворение потребностей рынка в продукции, работах и услугах Общества, повышение их конкурентоспособности, получение прибыли и использование ее в интересах акционеров.

4. Предметом деятельности Общества являются маркетинговые исследования, консультации, коммерческая, комиссионная, посредническая и иная торговая деятельность, производство и реализация продукции производственно-технического, сельскохозяйственного и иного назначения и товаров народного потребления.

5. Учредителями Общества являются граждане Украины: Николаева Татьяна Евгеньевна и Шевченко Лиана Георгиевна.

6. Размер предполагаемого уставного фонда: 80 000 000 крб.

7. Общество выпускает простые акции на предъявителя в количестве 80 штук номинальной стоимостью 1 000 000 крб. каждая на общую сумму 80 000 000 крб.

8. Выпускаются акции серии А с порядковыми номерами с «01» по «80».

9. Протокол принятия решения о выпуске акций утвержден собранием учредителей за № 1 от 4 июля 1995 г.

10. Целью выпуска акций является обеспечение уставной деятельности Общества.

11. Учредители Общества выкупают акции в количестве 20 штук, что составляет 25 процентов от общего объема эмиссии, на общую сумму 20 000 000 крб. Остальные акции распространяются путем открытой подписки среди физических и юридических лиц.

12. Подписка на акции проводится в течение одного дня 1 сентября 1995 г. по адресу: г. Запорожье, ул. Рекордная, 20.

13. Запланированный курс продажи: 1 000 000 крб. за акцию.

14. Лица, желающие подписаться на акции, заключают с учредителями Общества договор и оплачивают не менее 10 процентов стоимости акций, после чего учредители выдают письменные обязательства о продаже соответствующего количества акций. Средства за акции перечисляются на временный счет № 7467568 в Запорожском региональном управлении КБ «Приватбанк».

15. В случае если подписка превышает размер уставного фонда, учредители могут отклонить лишнюю подписку согласно перечню подписчиков с конца перечня.

16. Если подпиской не удалось покрыть 60 процентов акций, Общество считается неучрежденным, и подписавшимся на акции лицам внесенные средства возвращаются в 30-дневный срок, за что учредители несут солидарную ответственность.

17. Дивиденды по акциям выплачиваются по итогам года согласно утвержденному общим собранием акционеров порядку распределения прибыли по адресу: г. Запорожье, ул. Рекордная, 20. На протяжении кварталов по решению общего собрания могут выплачиваться промежуточные дивиденды.

18. Фактор риска в деловой активности Общества:ухудшение общей экономической ситуации в Украине;негативные изменения налогового законодательства.

туристичне бюро **Україна**

Тел. (044) 227-0662
227-2413
227-6783
Киев,
ул. Саксаганского, 43

Смотрите передачу "Высший класс" по ICTV каждую пятницу в 20.15, по УТ3 каждое воскресенье в программе "Сезон"

ИТАЛИЯ от 475$

Венецианская ривьера, Лидо ди Езоло
- авиаперелет Киев-Верона-Киев; ТУ-134;
- проживание: гостиницы ***, аппартаменты;
- питание: завтрак, ужин;
- экскурсии: Венеция, Падуя, Верона, Флоренция, озеро Гарда;
- вылет по субботам

ИСПАНИЯ от 670$

о-в Майорка
- авиаперелет Киев-Пальма де Майорка-Киев; на самолете ТУ-154;
- проживание: гостиницы ***, ****, *****;
- питание: завтрак, ужин;
- экскурсии: обзорная по Пальма де Майорка коррида, на о-в Ибица, средневековый ужин;
- вылет по четвергам

ТУРЦИЯ от 450$

Анатолия, Кушедасе
- авиаперелет Киев-Измир-Киев; ТУ-154;
- проживание: гостиницы ****, *****-de Lux
- питание: завтрак, ужин;
- экскурсии: Измир, Эфес, заповедник Памукале;
- вылет по пятницам

БОЛГАРИЯ от 310$

Золотые пески, Албена, Солнечный берег, Кранево
- авиаперелет Киев-Варна-Киев; авиакомпания Балкан;
- проживание: гостиницы **, ***;
- питание: завтрак, ужин;
- вылет по понедельникам и четвергам

Голландия за авто 269$

- авиаперелет Киев-Прага;
- трансфер: Прага-Нордвольде;
- проживание в мотеле

СКИДКИ

на туры при оплате путевки за:
70 дней — 5%; 50 дней — 3%;
60 дней — 4%; 40 дней — 2%;
30 дней — 1%.
Постоянным клиентам скидка — 5%.

АВИАКАССЫ

по продаже билетов на Международные Авиалинии Украины и другие авиакомпании

Региональные представительства:

Винница (0432) 32-36-02, 32-49-01;
Днепропетровск (0562) 45-45-94, 44-10-73, 46-10-23, 45-88-92;
Донецк (0622) 55-03-43, 90-45-23, 91-12-55, 91-16-69;
Запорожье (0612) 63-83-30, 34-26-42, 64-26-04, 39-59-38, 64-46-37, 64-18-35;
Кировоград (0522) 24-24-10;
Кременчуг (05366) 2-01-63;
Львов (0322) 79-91-19;
Луганск (0642) 52-20-71;
Мариуполь (0629) 33-61-98, 33-34-03;
Ровно (0362) 22-07-12;
Симферополь (0652) 25-70-57;
Севастополь (0692) 52-53-51;
Сумы (0542) 32-04-13;
Харьков (0572) 45-40-36, 20-65-27, 20-65-18, 43-70-00, 32-00-90;
Черновцы (03722) 2-67-01, 2-80-28;
Чернигов (04622) 4-25-29;

Лицензия № 000178

СТАНК

енергетика
будівництво
металургія
інвестиції
сільське господарство
маркетінг

м.Харків, вул. Пушкінська 79/2, тел. 43-21-71, факс 43-26-63

ОАО Гайсинский завод «Проминь» реализует оборудование:

для производства плит ДСП;
металлообрабатывающее;
деревообрабатывающее;
тепловоз ТГМ-23Б;
возы пароконные, хода, колеса к ним.

Цены взаимоприемлемые, возможен бартер. Справки по телефонам в г. Гайсине Винницкой области: (043342) 4-24-33, 4-15-58.

Арбитражным судом Харьковской области (г. Харьков — 310002, ул. Сумская, 64) возбуждено дело № 1308 о банкротстве ООО фирмы «Престиж». Юридический адрес: ул. Клочковская, 156-а, кв. 30, расчетный счет 002467592 в ХББ «Добродий».

Информація про третій випуск акцій акціонерного банку «Західінвестбанк»

АКБ «Західінвестбанк» створено рішеннями загальних зборів акціонерів від 1.08.1994 року. Зареєстровано Національним банком України 13 грудня 1994 р. № 145 у формі відкритого акціонерного товариства. Статутний фонд банку сплачений (на 1.07.1995 р. становить 36 млрд. крб.) і сформований за рахунок першого і другого випусків акцій.

Акції першого і другого випусків розміщено серед юридичних і фізичних осіб і станом на 1.07.1995 р. цілком сплачені в розмірі номінальної вартості.

Третій випуск акцій АКБ «Західінвестбанк» становить 564 000 (п'ятсот шістдесят чотири тисячі) шт. простих іменних акцій номінальною вартістю 1 000 000 (один мільйон) крб. на загальну суму 564 000 000 000 (п'ятсот шістдесят чотири мільярди) крб.

Інформацію про випуск акцій зареєстровано у Міністерстві фінансів України 7.08.1995 р.

Акції різних випусків рівні в правах, відрізняються між собою серією.

Акції третього випуску АКБ «Західінвестбанк» розміщуються шляхом відкритої передплати серед юридичних та фізичних осіб.

Акції можуть бути реалізовані з курсовою надбавкою, встановленою правлінням банку на підставі співвідношення попиту та пропозиції.

Право на придбання акцій за номінальною вартістю передовсім надається акціонерам банку — власникам акцій попередніх випусків.

Передплата акцій третього випуску триватиме з 20.08.1995 р. по 20.02.1996 р.

Акції випускають у безготівковій формі і сплачують в національній валюті.

Рух акцій фіксують у книзі реєстрації акцій. Власник має право продавати чи передавати будь-яку кількість належних йому акцій іншій особі без попереднього узгодження з банком, але з обов'язковою реєстрацією нового власника в банку в 10-денний термін. Без такої реєстрації угода щодо купівлі-продажу акцій не набирає чинності.

Виплату дивідендів плановано здійснювати щорічно за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні банку після сплати встановлених законодавством податків та інших платежів до бюджету, створення резервного та інших обов'язкових фондів.

У разі відмови банку в реєстрації третього випуску акцій залучені кошти повертають акціонерові в десятиденний строк.

Акції третього випуску АКБ «Західінвестбанк» можна придбати за адресою: Чернігів, вул. Леніна, 32.

За докладнішою інформацією звертатися за тел.: 4-00-69, 4-05-48.

Правління.

ОГОЛОШЕННЯ

5 жовтня 1995 року відбудуться перші загальні збори акціонерів відкритого акціонерного товариства «Делятинський лісокомбінат» з порядком денним:

1. Звіт голови правління про роботу Товариства за звітний період.
2. Затвердження статуту Товариства.
3. Вибори голови правління Товариства.
4. Вибори правління Товариства.
5. Вибори спостережної Ради Товариства.
6. Вибори ревізійної комісії Товариства.

Збори відбудуться о 14—00 за адресою: Івано-Франківська область, Надвірнянський район, смт Делятин, вул. 16 Липня, 11, Будинок культури АТ «Делятинський ЛК».

Правління АТ «Делятинський лісокомбінат».

Все гениальное — просто!

ТЕХНОЛОГ UKRAINE

Газосварка без карбида!

У Вас проблемы с карбидом, кислородом, ацетиленом?

Не беда, обращайтесь к нам. Мы производим промышленные электролизно-водные газосварочные установки

ТЕРЕ-1.5Т

Толщина свариваемого металла 0.5 ... 5мм,
Выход газовой смеси 1500 л/час,
Максимальная потребляемая мощность 5 КВт
Обеспечиваем гарантийное и послегарантийное обслуживание

Звоните: г. Харьков (0572) 23-0127
факс (0572) 12-2876
г. Киев (044) 483-12-59
Пишите: 310115 Харьков-115, а/я 3151

Только установки фирмы "Технолог" заменяют ацетиленовый сварочный пост!

Фирма реализует и принимает на изготовление:

- ✓ автомобильные вышки ТВГ-15Н на базе ГАЗ-3307;
- ✓ аварийные машины для контактных сетей АТ-70М на базе ГАЗ-3307;
- ✓ автомастерские на базе ГАЗ-3307, ГАЗ-4301;
- ✓ вахтовый автомобиль на базе ГАЗ-3307, 4301;
- ✓ автоподъемник гидравлический ВС-2-01 на базе ЗИЛ-130;
- ✓ автомобили ГАЗ-31029;
- ✓ автомобили ВАЗ любых модификаций;
- ✓ автогрейдер ДЗ-122;
- ✓ экскаватор КК-0406;
- ✓ электропилы для продольной распиловки туш РЗ-ФРЛ-2;
- ✓ электропилы для распиловки грудины ФЭГ;
- ✓ полотна большие и малые;
- ✓ водосчетчики ВСКМ 5/20, ВСКМ-16/40;
- ✓ термопары ТХК, ТСП, ТСМ;
- ✓ спички хозяйственные;
- ✓ половое покрытие, производство Бельгия;
- ✓ плиты газовые, производство Брест;
- ✓ бумага туалетная, производство Польша;
- ✓ велосипеды дорожные, производство г.Минск,
- ✓ аккумуляторы разных марок;
- ✓ кутизиновая оболочка ∅ 45, 50, 55.

Адрес: г.Луцк, ул. Лидавская, 1а; факс 3-42-67, тел. 3-04-90, код 03322.

Информация о дополнительном выпуске инвестиционных сертификатов АО «Инвестиционная компания «Ирта»

Акционерное общество «Инвестиционная компания «Ирта» зарегистрировано Запорожским городским исполкомом Совета народных депутатов (№ 990-р от 01.07.93 г.).

Местонахождение: 330117, Запорожье, ул. Восточная, 8-а, телефон (0612) 95-51-08.

Уставный фонд — 9 374 млн.крб.

В составе компании созданы открытый и закрытый взаимные фонды.

Объем дополнительной эмиссии — 260 млрд. крб.

Номинальная стоимость одного инвестиционного сертификата — 10 000 крб.

Начало продажи инвестиционных сертификатов — 1 июня 1995 г.

Дивиденды по инвестиционным сертификатам выплачиваются в открытом взаимном фонде по итогам работы за квартал, в закрытом — по итогам работы за год.

Инвестиционные сертификаты реализуются за денежные средства и за приватизационные имущественные сертификаты.

Василь БЕРЕЗА, директор Бібліотеки-музею А. П. Гайдара з травня 1965 року, заслужений працівник культури України

Анатомія брехні

І знову загиблий Гайдар. Для чого?

або Як «Комсомольская правда» пером свого київського власного кореспондента Ольги Мусафірової підбурює два сусідні народи до національної ворожнечі

КОЖЕН, хто прочитав на першій сторінці «Комсомолки» замітку Ольги Мусафірової «Наш кореспондент оголошений на Україні персоною нон-грата. Це — Аркадій Гайдар» («КП» № 137 від 29.07.1995 р.), обуриться. Це треба ж! Ось до чого дійшли українські націонал-радикали! Навіть мертвих росіян хочуть видворити з України!

ЧИТАЮ матеріал раз і ще раз. На чому будує свою кореспонденцію О. Мусафірова? Які документи має? На чиє вагоме слово опирається?

Документів, на жаль, жодних. Ні заманливо-романтичного «Я була укорінена в структури «націонал-патріотичних сил Львівщини», ні «Мені про це розказав один з керівників Координаційної ради блоку націоналістів», ні «В газеті (назва її) українських націоналістів я прочитала...». Нічого цього (і можливих інших варіантів) немає.

Здається, що авторові кореспонденції просто захотілося, щоб радикали (українські — **В.Б.**) категорично поставили вимогу до Спілки письменників України вивезти «чужого» (Аркадія Гайдара — **В.Б.**) на батьківщину, в Арзамас. До речі, батьківщина Гайдара багато ближче до України — це місто Льгов Курської області.

Звідси закрадається думка: а що, коли Ольга Мусафірова сама придумала, що з цього приводу має бути лист «радикалів» до Спілки письменників України. І з цією вигадкою (хто б'є в лоб за питання?) вона звертається до Ореста Сливинського — заступника відповідального секретаря СПУ.

Той, звичайно, розвів руки. Не знаю, мовляв, жодних таких листів ми не одержували... «Та і Юрій Мушкетик, який очолює нашу Спілку, тепер у відпустці...»

Така відповідь дає можливість кореспондентові «пояснити» читачам причину «обережності» О. Сливинського: «націонал-радикалів, які почуваються в Україні дедалі вільніше, побоюються і ті, хто «живий-здоровий».

Місця дії український кореспондент «Комсомолки» не знає зовсім. Бо ховає Гайдара «в Каневі, над Дніпром, на Чернечій горі, поруч із Кобзарем — Тарасом Шевченком».

Карпати, для прикладу, це — Карпати. Вони і в Україні, і в Польщі, і в Словаччині, і в Угорщині, і в Румунії...

А Чернеча гора — це частина правобережної висоти на Дніпрі в районі міста Канева зі своєю невеликою підошвою, своїми кручами і ярами, зі своїм неповторним Меланчиним потоком (річечкою) біля західного підніжжя... На цій горі з травня 1861 року спочиває прах Тараса Григоровича Шевченка. Але могили Аркадія Гайдара на цій горі немає. Немає її і на сусідніх горах. І тільки після третьої річечки від Тарасової (Чернечої) гори Дунайця стоїть гора Дніпрова, на котрій і спочиває прах Гайдара. Це поряд з пам'ятником першої половини XII століття — Успенським собором.

Отже, не «поруч».

Знаю «КП» часів «застійних». Двадцять разів зателефонують, пришлють гранки матеріалу — чи все правильно? А тепер не змогли дочекатися, коли повернеться з відпустки Юрій Мушкетик, щоб точно знати: чи вимагають націоналісти перезахоронення Гайдара чи ні?

Закрадається сумнів: не могли чи не хотіли?

Дуже хотілося б, щоб публікація шанованої мною і багатьма росіянами та українцями газети не була в одному ряду з подіями в Севастополі (День Військово-Морського Флоту там був тільки російський, хоча флотів два...).

І ще про одне: чи не робить «Комсомолка» руками київського кореспондента ажіотажу навколо могили Гайдара — тихої, скромної, доглянутої, красивої (дай, Боже і нам таку саму мати!) в переддень приїзду до Києва Президента Російської Федерації Бориса Єльцина?

Я не знаю, чи вивчали члени Координаційної ради блоку націоналістів «через півстоліття» біографію і творчість Гайдара. І чи знайшли вони неприхвальні для українців висловлювання письменника. Думаю, що не знайшли. Аркадій Гайдар, як і його мати Наталія Салькова, яка виросла в Києві, в Україні, дуже любив нашу землю і не міг припустити жодного «антиукраїнського» висловлювання. Та і свій псевдонім «Гайдар» Аркадій Петрович знайшов в Україні: у Зміївському районі на Харківщині «гайдарами» називають вівчарів.

Та я знаю інше — як діти України люблять Гайдара. Це з їхньої ініціативи їхнім коштом було збудовано в Каневі Бібліотеку-музей А. Гайдара. Якому ще письменникові в світі діти спорудили такий пам'ятник? З 1967 року музей письменника відвідали більш як 4,5 мільйона чоловік. Наш заклад культури до сьогодні близькими стосунками пов'язаний з багатьма країнами СНД і світу.

І хіба можна не любити Гайдара?! Чи ж учив він будь-кого будь-чого поганого? Хіба гайдарівські тимурівці це — погано? Хіба погано робить той, хто допомагає слабкому, тому, хто потребує твоєї допомоги?

Тільки люди байдужі, не здатні допомогти іншому, здатні оббрехати таку людину, як Гайдар.

Я не з українських націоналістів. Колишній член КПРС. Визнавав (та й тепер визнаю!) інтернаціоналізм. Мені подобається, коли люди усміхаються і тиснуть одне одному руки, коли вони обнімаються чи беруть участь в застіллі, а не стріляють одне в одного. Усе своє свідоме життя віддав вихованню юних поколінь, працюючи вожатим, учителем, директором Бібліотеки-музею А. Гайдара. Учив дітей добра, дружби, вірності слову, взаємовиручки, любові до батьківщини. І за 31 рік роботи в Бібліотеці-музеї А. Гайдара я жодного разу не чув офіційних нападок на загиблого 1941 року на канівській землі колишнього кореспондента «Комсомольской правды» Аркадія Гайдара. Ні від Руху, ні від численних українських партій, ні від націоналістів. Свідчення того — Бібліотека-музей живе й працює, обслуговує юних читачів міста Канева та екскурсантів.

Переконаний, що замітку О. Мусафірової написано з підтекстом. У багатьох країнах за законодавством цей підтекст карають як підбурювання до національної ворожнечі (в цьому разі українців і росіян, які живуть як на її території, так і за межами України).

ОДЕСЬКІ ГАЗЕТИ НЕ НАПИСАЛИ

про відкриття нового порту в своєму місті, бо заборонила цензура

МАЙЖЕ сорок років тому сталася в Одесі подія, про яку не з'явилося жодного рядка в місцевих газетах: про відкриття нового порту в цьому місті написала тільки московська «Правда».

Але оскільки цензура заборонила писати про це і київським газетам, то відповідальний редактор респектабельної тоді «Правды Украины» М. Білогуров написав гнівного листа першому секретареві ЦК КП України М. В. Підгорному. Прочитавши його, той наклав грізну резолюцію: «Наведите порядок».

Але органи цензури не дуже злякалися, бо керувалися інструкціями з Москви. А в них чітко було сказано: без дозволу Міністерства морського флоту СРСР матеріал про відкриття нового порту в Одесі друкувати не можна. То нічого, що вся Одеса брала участь у його відкритті, але писати про це без дозволу Москви — зась.

З цим змушений був погодитися й ЦК КП України, про що й повідомили по телефону товариша Білогурова. Хай, мовляв, уважно читає «Перечень сведений, запрещенных к опубликованию в открытой печати, передачах по радио и телевидению».

Володимир СЕРГІЙЧУК,
доктор історичних наук.

Секретарю Центрального комитета Коммунистической партии Украины товарищу Подгорному Н. В.

Уважаемый Николай Викторович!

На днях произошло событие, о котором мы считаем себя обязанными довести до Вашего сведения и просить в связи с этим Вашей помощи.

Пятого августа введен в эксплуатацию новый порт Одессы. Это — видное событие в экономической и культурной жизни Украины. Но о нем не смогли сообщить своевременно ни республиканская, ни областная одесская печать — запретила цензура, органы Главлита.

Зато об этом же сообщила «Правда» — ей Главлит разрешил сообщить об этом.

В итоге складывается положение, ведущее к явной политической бестактности: о важном экономическом событии, происходящем в республике, республиканская печать неправомочна сообщать, ей запрещает Главлит. Об этом может, оказывается, сообщить «Правда», а потом лишь местные газеты. Мы уверены, что делается это не в интересах соблюдения государственной тайны, а для перестраховки — пусть все валится, лишь бы я был в стороне.

Работники Главлита ссылаются обычно на то, что по их справочникам они не могут разрешить опубликовать соответствующие материалы. Но это — бюрократические ссылки. Разве для одесского Главлита было секретом, что вот-вот вступит в строй новый порт? Одесский и республиканский Главлит обязаны были своевременно связаться с Москвой и договориться о разрешении украинской печати сообщить об открытии нового порта. Но работники Главлита злоупотребляют своим положением, работают негибко, бюрократически.

Подобные случаи в практике работников Главлита не единичны.

Просим ЦК партии дать указание о такой перестройке органов Главлита, при которой и военные тайны соблюдались бы, и важные известия появлялись бы одновременно с центральной печатью.

Ответственный редактор «Правды Украины» Н. БЕЛОГУРОВ
8 августа 1958 г.

Головне управління по охороні військових і державних таємниць у пресі при Раді Міністрів УРСР № 545-с 3 серпня 1958 р.

Таємно

Зав. відділом пропаганди і агітації ЦК КП України
Тов. Хворостяному М. М.

З приводу скарги редактора газети «Правда Украины» тов. Білогурова доповідаю:

1. Всі редактори республіканських газет мають виданий Головлітом СРСР «Перечень сведений, запрещенных к опубликованию в открытой печати, передачах по радио и телевидению».

Параграф 148 цього «Перечня» забороняє друкувати відомості про спорудження нових морських портів без дозволу Міністерства морського флоту СРСР.

2. Матеріал про закінчення будівництва нового морського порту в Одесі був поданий нічному цензору Головліту УРСР в друкарні 5 серпня заверстаним у черговий номер газети (за 6 серпня).

На запит цензора, чи є дозвіл Міністерства морського флоту на опублікування цього матеріалу, редакція відповіла, що дозволу нема.

Згідно з 148 «Перечня», цензор не мав права підписати зазначений матеріал до друку без дозволу міністерства, через це матеріал із чергового номера газети був вилучений.

3. Московські газети, в тому числі «Правда» 6 серпня повідомили про збудування в Одесі нового морського порту.

Як відповів нам на наш телефонний запит 6 серпня начальник 8 відділу Головліту СРСР т. Плукш, «Правда» і інші центральні газети одержали 5 серпня дозвіл Міністерства морського флоту СРСР на опублікування матеріалів про новий одеський порт і на цій підставі матеріали були оформлені цензурою до друку.

4. Щоб уникнути подібних фактів у майбутньому, треба щоб наші редакції точно додержувались вимог «Перечня» і вчасно брали потрібні дозволи міністерств СРСР на опублікування відомостей, передбачених «Перечнем».

Начальник Головного Управління по охороні військових і державних таємниць у пресі при Раді Міністрів УРСР К. ПОЛОННИК.

КМ-2 13.8;58 р. 501

ДОВІДКА

про лист тов. Білогурова М. К.

Редактор газети «Правда Украины» т. Білогуров М. К. скаржиться на те, що Головліт УРСР не дав дозволу республіканським і одеським обласним газетам опублікувати повідомлення про введення в експлуатацію нового порту в Одесі. В той же час про цю подію повідомила центральна преса, зокрема газета «Правда».

Перевіркою встановлено, що центральні московські газети на опублікування згаданого повідомлення брали дозвіл у Міністерстві морського флоту СРСР. Такого дозволу не мали республіканські і одеські обласні газети, тому Головліт УРСР поступив правильно, заборонивши цим газетам друкувати інформацію про відкриття нового порту в Одесі.

Про наслідки розгляду листа т. Білогурову М. К. повідомлено 20 серпня ц.р. по телефону.

Консультант відділу пропаганди і агітації ЦК КП України СІНКЕВИЧ.

28 серпня 1958 року.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ
Редколегія: С. ПРАВДЕНКО (головний редактор), О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

- **ТЕЛЕФОНИ:** для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ рекламы — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

- **За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.**
- **Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.**
- **За точність викладених фактів відповідальність несе автор.**

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 371624.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311157.